

minna

NAISTEN ÄÄNI

2/2016

Hannele
Pokka –
lasikattojen
rikkoja

SUOMALAINEN NAISLIITTO RY

- 3 **Puheenjohtajalta**, Leena Ruusuvaori
- 4 **100 tasa-arvotekoa**, Hanna Kemppainen
- 5 **Tasa-arvolaki on 30-vuotias**, Tuulikki Petäjäniemi
- 6 **YK-päivä Oulussa**, Marjatta Keränen
- 8 **Lasikattojen rikkoja Hannele Pokka**, Kirsti Pohjonen
- 10 **Katri Kulmunki on vallan kahvassa**, Nuppu Rouhiainen
- 12 **Julkilausuma**
- 13 **Kolumni**, Kirsti Pohjonen
- 14 **Elokuvakäsikirjoituksesta palkittu Karoliina Lindgren**, Marjatta Keränen
- 16 **Ester Heleniuksen taiteilijaura kesti 60 vuotta**, Maija Kauppinen
- 19 **Kanttilan Minna yllättää**, Maija Kauppinen
- 20 **Naisten Ääniä Militariassa**, Maija Kauppinen
- 22 **Naisten Ääni laajenee**, Maritta Pohls
- 24 **Naisklubin tukipilari**, Pirjo Kukkohovi
- 25 **Mervi Mustonen auttaa lähimmäisiä**, Marjatta Keränen
- 26 **Fredrika Bremenillä reliefi Kuubassa**, Maila Hakala
- 27 **Aira-talo ja sen naisliittolaiset**, Liisa Kuusela
- 28 **Leena Krohn juhli merkkipäiväänsä**, Terttu Välikangas
- 30 **Eeva Kilpi vieraana Aurorankadulla**, Kirsti Pohjonen
- 31 **Kirjaviisaat**, Riitta Mäkelä, Kirsti Pohjonen ja Tuulikki Ritvanen
- 35 **Tilkkuja**
- 39 **Naisliiton hallitus ja yhdistysten puheenjohtajat**
- 39 **Äidin kieli Kaisaniemen ajankohtaisseminaarissa**

Kansikuva: Kansliapäällikkö Hannele Pokka on rikkonut monia lasikattoja.
Kuva: Maija Kauppinen.

Päätoimittaja: Maija Kauppinen

Kirjoittajat ja kuvaajat: Maila Hakala, Raili Ilola, Maija Kauppinen, Hanna Kemppainen, Marjatta Keränen, Anneli Kokkonen, Pirjo Kukkohovi, Liisa Kuusela, Anita Lyyra, Riitta Mäkelä, Kirsti Ojala, Tuija Palosaari, Sari Pelttari-Heikka, Tuulikki Petäjäniemi, Kirsti Pohjonen, Maritta Pohls, Tuulikki Ritvanen, Nuppu Rouhiainen, Ritva Rundgren, Terttu Välikangas.

Toimitusneuvosto: Kirsti Pohjonen, Helsinki; Maija Kauppinen, Hämeenlinna, Eva Tervonen, Jyväskylä, Tuulikki Ritvanen, Lahti; Riitta Mäkelä, Oulu, Raili Ilola, Tornio ja Pirjo Kukkohovi, Vaasa.

Julkaisija: Suomalainen Naisliitto ry, Aurorankatu 17 A 11, 00100 Helsinki, puhelin 0440 699 277, naisliitto@kolumbus.fi

Toimitus: Maija Kauppinen, Arvi Kariston katu 15 as. 12, 13100 Hämeenlinna, 050 529 2473

Graafinen suunnittelu: Marja Kivelä • **Paino:** Grano Oy, Helsinki 2016 • ISSN 0358-8203

Seuraava Minna ilmestyy kesäkuussa 2017.

Sivu 7

Sivu 20

Sivu 21

Sivu 35

Naisten ääni kuuluviin – Suomalainen Naisliitto 110 vuotta

Torniossa pidetty syyskokous hyväksyi otsikkona olevan vuoden 2017 teeman ja juhluvuotemme toimintasuunnitelman. Juhlimme 100-vuotiaasta Suomea kärkihankkeemme Naisten Äänen voimin. Annamme kuntavaleissa äänemme naiselle. Elvytämme kesäjuhlaperinteen ja tapaamme Hämeenlinnassa 10.6.2017. Kevätkokous on Tampereella 2.4.2017, sitä ennen meillä on Naisten Ääni seminaari 1.4., jota ei kannata missata. Juhlavuoden pääjuhla pidetään Finlandia-talossa 21.10.2017, jonne myös ystävämme ovat tervetulleita. Seuraavana päivänä 22.10 on juhla-vuosikokous.

Syyskokouksessa valittiin myös luottamushenkilöitä. Varapuheenjohtajaksi valittiin Marja-Riitta Tervahauta Tornion yhdistyksestä, uudeksi hallituksen jäseneksi Eva Tervonen Jyväskylästä. Hallituksessa jatkavat Maija Kauppinen ja Kirsti Pohjonen, molemmat Helsingistä. Onnittelut valituille!

Syksyn Minna Canth seminaari pidettiin Torniossa Aineen taidemuseon auditoriossa. Ennen seminaaria ehdin kävellä viehättävässä kaupungissa ja tutustua Aineen mahtavaan juhlanäyttelyyn. Seminaari oli kokonaisuudessaan niin voimaannuttava, että on vaikea nimetä huippuesitystä. Arvostin kansanedustaja Katri Kulmunin ja erityisesti kansliapäällikkö Hannele Pokan kertomuksia, ”miten minusta tuli minä”.

Ensi vuonna juhlimme maailman ensimmäisiä naiskansanedustajia, jotka aloittivat

työnsä 30.6.1907. Heistä Lucina Hagman oli perustajiamme. Häntä ja muita uranuurtajiamme nostamme esiin vietäessämme Suomalaisen Naisliiton 110-vuotista taivalta.

Tasa-arvolaki, joka on aina herättänyt joissakin tunteita, täyttää 1.1.2017 30 vuotta. Lain synnystä ja kehityksestä on tässä Minnassa Tuulikki Petäjäniemen ansiokas kirjoitus. Itse kommentoin puun takaa tullutta uudistusyritystä, josta puhuimme syyskokouksessa.

Oikeusministeriö julkaisi toukokuun lopussa viattomalta tuntuvan tiedotteen: ”Yhdenvertaisuusvaltuutetun ja tasa-arvovaltuutetun tehtävien yhdistämistä pohditaan, tavoitteena toiminnan kehittäminen”.

Ministeriössä oli valmistunut arviomuistio kahden viran yhdistämisestä. Uudistusta perusteltiin säästöin: Apua haettaisiin kaikilla syrjintäperusteilla yhdestä toimistosta, jossa olisi yksi valtuutettu. Lait pysisivät erillisinä ja toimintavaltuudet eivät muuttuisi. Arviomuistio lähetettiin pikaiselle

lausuntokierrokselle. Niitä saatiin 31:ltä.

Oikeusministeriön mukaan suurin osa lausunnonantajista suhtautui varauksellisesti valtuutettujen yhdistämiseen. Monissa lausunnoissa ilmaistiin huoli tasa-arvoasioiden asiantuntemuksen ja profiilin mahdollisesta heikentymisestä. Näin myös naisjärjestöjen lausunnoissa: Miksi yhdistää, jos mikään ei muuta. Lakeja oli jo aiemmin yritetty yhdistää, se voisi olla seuraava askel, ja työelämän valvonta jäisi silloin kenties pois.

Syyskuun lopussa oikeusministeriö asetti asiantuntijaryhmän arvioimaan tasa-arvovaltuutetun ja yhdenvertaisuusvaltuutetun toiminnan kehittämistä ja mahdollista yhdistämistä. Työhön osallistui useita järjestöjä, mukana myös NYTKIS ja NJKL. Vastaus tuli pian: ”Oikeusministeriö on päättänyt jatkaa tasa-arvovaltuutetun ja yhdenvertaisuusvaltuutetun toimintaedellytysten kehittämistä nykyisen organisaation pohjalta. Valtuutettujen tehtävien yhdistämisessä ei siten tulla etenemään. Tasa-arvovaltuutetun tehtävä tulee haettavaksi lähiaikoina.”

Vaikuttaminen ja lobbaaminen onnistuu joskus.

Kohta on joulun aika, nautikaamme siitä.

Kiitos kaikille kuluneesta vuodesta. Iloiten ja juhlamielellä ensi vuoteen!

*Leena Ruusuvaori
Suomalainen Naisliitto,
puheenjohtaja*

100 tasa-arvotekoa

on Naisjärjestöjen Keskusliiton ja tasa-arvoasiain neuvottelukunnan hanke, johon voivat osallistua kaikki suomalaiset.

– **100 tasa-arvotekoa** -hanke on osoitus naisjärjestöjen pitkäjänteisestä tasa-arvotyöstä, mutta samalla haluamme kannustaa kaikkia yhteisöjä Suomessa tekemään tasa-arvotekoa ja nostamaan näin naisten työn ja teot sekä naisten aseman ja oikeuksien puolesta tehdyt ponnistelut esiin, toteaa Naisjärjestöjen Keskusliiton, NJKL:n, puheenjohtaja **Eva Biaudet**. Hänestä on tärkeää, että myös Suomalainen Naisliitto yhtenä Naisjärjestöjen Keskusliiton pitkäaikaisimmista jäsenjärjestöistä osallistuu 100 tasa-arvotekoa -hankkeeseen.

– Naisten yhdenvertainen osallistuminen taloudelliseen ja poliittiseen päätöksentekoon on yhteinen asiamme.

Tasa-arvoasiain neuvottelukunnan ja Naisjärjestöjen Keskusliiton yhteisen 100 tasa-arvotekoa -hankkeen tavoitteena on edistää konkreettisesti tasa-arvoa ja nostaa naisten näkyvyyttä Suomen itsenäisyyden juhluvuoden ohjelmassa, johon hanke kuuluu.

– Hankkeen idea lähti ajatuksesta, että tasa-arvon ja naisten tulee olla näkyvästi esillä myös Suomi 100 -juhlavuonna, Eva Biaudet kertoo. Tasa-arvo kuuluu suomalaisten perusarvoihin ja yhteiskuntamme vahvuuksiin ja on osa suomikuvastamme maailmalla. Konkreettiset teot kertovat tasa-arvotyön jatkuvuudesta ja suomalaisen yhteiskunnan pitkäjänteisestä kehittämisestä yhteistoimin. Ne lisäävät kansalaisten luottamusta omaan maahansa ja sen kykyyn tarjota hyvät ja tasa-arvoiset elämisen edellytykset kaikille sukupuolille.

100 tasa-arvotekoa -hanke polkaistiin liikkeelle kesällä, jolloin julkaistiin verkkosivut (www.tasaarvo100.fi) ja kerrottiin tasa-arvotekojen sosiaalisen median kanavilla (#tasaarvo100) ja eri tapahtumissa sekä tietysti Naisjärjestöjen Keskusliiton 59 jäsenjärjestölle ja niiden 400 000 jäsenelle. Myös tasa-arvotekojen tekijät ovat viestineet hankkeesta ja haastaneet verkostojaan mu-

kaan. Hankkeen kunniatoimikunnan puheenjohtajana toimii presidentti **Tarja Halonen**.

Hanke palkittiin tasa-arvopäivillä vuoden 2016 tasa-arvotekona ja sai erityisesti kiitosta siitä, että se on aktivoitu yhä kasvavan toimijajoukon konkreettisiin ja uusiin tasa-arvotekoihin.

Naisjärjestöjen Keskusliitossa on oltu ilahduneita hankkeen positiivisesta vastaanotosta ja eri tahojen halukkuudesta osallistua siihen. Hankkeessa on mukana jo 38 yhteistyötahoa, ja tasa-arvotekojaan ovat julkaisseet muun muassa Oulun yliopisto, Puolustusvoimat, Miina Sillanpään Säätiö ja useat naisjärjestöt, muun muassa WIFT Finland ja Kalevalaiset Naiset.

Mutta lisää tarvitaan. NJKL kutsuukin erilaisia yhteisöjä ympäri Suomen edistämään tasa-arvoa. Tasa-arvoteko voi olla iso ja valtakunnallinen tai pieni ja paikallinen, mutta sen pitää muuttaa jotakin vallitsevaa asiantilaa siten, että se lisää sukupuolten välistä tasa-arvoa tai naisten oikeuksien toteutumista.

Hanke starttaa virallisesti 16.joulukuuta Helsingin kaupungintalon juhlasalissa, jonne kaikki ovat tervetulleita juhlistamaan iloisesti tasa-arvoa ja naisia. Luvassa tasa-arvotekojen esittelyä, kiinnostavia puhujia ja kulttuuriesityksiä. Ilmoittaudu osoitteessa www.tasaarvo100.fi.

Tasa-arvolaki 30 vuotta

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta ja sen myötä perustettu tasa-arvovaltuutetun virka täyttävät vuoden vaihteessa 30 vuotta. Sain toimia toisena tasa-arvovaltuutettuna Paavo Nikulan jälkeen vuosina 1991–1994.

Aikoinani valtuutetun työ keskittyi pitkälti syrjintäepäilyihin virantäytössä. Toimistossa laskettiin pätevyyksien vertailemiseksi kokemusvuosia eikä sopivuudesta vielä puhuttu mitään. Sitten tasa-arvovaltuutettua ovat työllistäneet varsinkin raskaudesta tai perhevapaista johduneet työsuhteen päättämiset.

Erityisesti samapalkkaisuuden edistämiseen toivottiin kohennusta, kun lakiin lisättiin työnantajille velvollisuus tasa-arvosuunnitelman ja palkkakartoituksen tekemiseen. Suunnitelmat ovat jääneet joko tekemättä tai hyvin yleisluonteisiksi. Ne on työpaikoilla valitettavasti koettu ylimääräiseksi byrokratiaksi.

Palkkaerojen taustalla on muun muassa työmarkkinoidemme jyrkkä jakautuminen nais- ja miesvaltaisiin aloihin. Segregaatio, eriytyminen, on myös yksi syy siihen, että oppilaitokset on velvoitettu tekemään tasa-arvosuunnitelmat. Peruskouluillekin tulee tämä velvollisuus ensi vuoden alusta. Uunituore opetushallituksen tasa-arvo-opas nosti valtavan kohun, jossa epäiltiin, että tyttöjä ei saisi enää kutsua tyttöiksi eikä poikia pojiksi. Tällaista sääntöä oppaassa ei ole. Kohu osoittaa, että tasa-arvoasiat nostavat herkästi tunteita.

Todellisen tunnemyrskyn herättivät 1990-luvulla tasa-arvolakiin lisätyt kiintiöt julkisiin päätöksentekoeleimiin. Kunnissa epäiltiin, että osaamattomat naiset syrjäyttävät pätevät miehet

lautakunnista ja valtionhallinnossa arveltiin, ettei työryhmiin löydy asiantuntevia naisia. Tänä ”kiintiönaisista” puhutaan erityisesti pörssiyritysten hallituspaikkoja täytettäessä.

Valtion ja kuntien hallinnossa esimerkiksi budjettia laadittaessa päätetään kuntalaisten palveluista. Kunnan asukkaiden näkökulmasta ei ole yhä ymmärrettävää, miten palvelut kohdennetaan. Suvaus eli sukupuolivaikutusten arviointi ei vain ole oikein ottanut tulta alleen.

Minun tasa-arvovaltuutettukaudellani painotettiin naisten aseman parantamista. Sitten syntyi miesliike. Tällä vuosikymmenellä on keskustelu sukupuolivähemmistöjen asemasta ja tasa-arvolakiin on lisätty sukupuolivähemmistöjen syrjintäsuoja. Muita ajankohtaisia tasa-arvoaiheita ovat naisiin kohdistuva väkivalta ja vanhemmuuden kustannusten jakaminen sekä samapalkkaisuus, josta on tullut melkein ikuisuusaihe. •

Joskus luomme toisenlaisen maan

lauoivat naiset lokakuussa YK:n päivänä Oulun Pakkalan kirjastosalissa tilaisuuden päätteeksi, jonka teemana oli Rauha, tasa-arvo ja ihmisoikeudet.

Rauha, tasa-arvo ja ihmisoikeudet -tilaisuuden järjesti kolme naisyhdistystä: Oulun Seudun Nytkis, Suomalaisen Naisliiton Oulun osasto ja Oulun Naisunioni. Myös puhujat olivat naisvaikuttajia: kansanedustaja, Naisjärjestöjen Keskusliiton puheenjohtaja **Eva Biaudet** Helsingistä sekä kirkkoherra **Satu Saarinen** ja johtaja **Piia Rantala-Korhonen** Oulusta. Tilaisuudessa jaettiin myös Opetusneuvos Hilja Vilkemaan stipendisäätiön tunnustuspalkinnot kahdelle Naisten Äänellä ansiookkaasti edistäneelle naiselle.

Ihmisoikeudet kuuluvat kaikille

Eva Biaudet on pitkän linjan naisvaikuttaja; hän on ollut muun muassa viisi vuotta vähemmistövaltuutettuna. Oulussa hänen puheensa aiheena oli tasa-arvo ja ihmisoikeudet. Esitelmänsä aluksi Eva Biaudet muisteli 1990-lukua, jolloin hän tuli mukaan politiikkaan. – Tuolloin ilmapiiri oli avoin ja usko kansainvälisen yhteistyön voimaan vankkumaton. 2000-luvulla ilmapiiri niin meillä kuin muuallakin muuttui: kansainvälisyyden tilalle on tullut kansallisten etujen vaali-

Ihmisoikeudet ovat muodostaneet Eva Biaudetin uran punaisen langan. – Kuva: Ritva Rundgren.

minen. Esimerkiksi Euroopassa ei ole löydetty yksimielisyyttä siitä, miten pakolaisiongelma ratkaistaan.

Ilman yhteistyötä eivät kansainväliset kriisit kuitenkaan ratkea, esimerkiksi Syyrian sota jatkuu ja pakolaisten asema heikkenee. Jo tällä hetkellä maailmassa on noin kuusi miljoonaa pakolaista – heistä Suomessa on 0,05 prosenttia. Tasa-arvo ja ihmisoikeudet eivät pakolaisten kohdalla toteudu. Haavoittuvimmassa asemassa ovat naiset ja lapset.

Eva Biaudet muistuttaa, että tasa-arvo ja ihmisoikeudet kuuluvat kaikille:

– Vaikka Suomea usein pidetään tasa-arvon mallimaana,

ei sukupuolten välinen tasa-arvo täälläkään aina toteudu. Naisjärjestöjen Keskusliiton 100 tasa-arvotekoa -hanke, joka kuuluu Suomen itsenäisyyden satavuotisjuhlavuoden ohjelmaan, pyrkii edistämään erityisesti naisten näkyvyyttä.

Vaikuttavin rauhantyö lähtee kotoa

Satu Saarinen on Oulujoen seurakunnan kirkkoherra. Hän on laajasti verkostoitunut, kansainvälisesti aktiivinen toimija, joka edistää sekä työssään että yksityiselämässään tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja ihmisoikeuksia.

Jotta tasa-arvo toteutuisi, tarvitaan Satu Saarisen mukaan uskontojen vuoropuhelua. – Kuva: Kirsti Ojala.

Piia Rantala-Korhonen uskoo kulttuurin edistävän rauhaa ja tasa-arvoa. – Kuva: Ritva Rundgren.

YK:n päivänä Satu Saarinen puheen otsikona oli Rauha ja ihmisoikeudet. Pappina hänen tulokulmansa aiheeseen oli kristillinen traditio:

– Jeesus Nasaretilainen syntyi patriarkaaliseen yhteiskuntaan. Tasa-arvo ja ihmisoikeudet kuuluivat vain vapaille miehille. Orjuus oli hyväksyttyä ja raja meidän ja muiden välillä jyrkkä. Jeesus ylitti kaikki rajat. Hänen viestinsä jälkipolville oli todellinen rauhan sanoma: Rakasta lähimmäistäsi niin kuin itseäsi. Kaikki, mitä haluat muiden tekvän sinulle, tee se heille. Jotta rauha, ihmisoikeudet ja tasa-arvo joskus toteutuisivat maailmassa, tarvitaan eri uskontojen välistä vuoropuhelua.

Äitinä Satu Saarinen uskoo, että vaikuttavin rauhantyö lähtee ruohonjuuritasolta, kodeista. Jos me kasvattaisimme lapsemme jo pienestä pitäen sietämään erilaisuutta, maailma olisi varmasti turvallisempi paikka elää – meille kaikille.

Kulttuuri kasvattaa empatiakykyä

Piia Rantala-Korhonen osoitti hienon kuvakoosteen avulla, miten monin eri tavoin taide ja kulttuuri voivat edistää rauhaa ja tasa-arvoa.

– Ne lisäävät ihmisten välistä vuorovaikutusta, kasvattavat empatiakykyä ja tarjoavat uusia, yllättäviä ongelmanratkaisukeinoja. Kansainvälinen kulttuuriyhteistyö rakentaa siltoja erilaisista kulttuureista tulevien ihmisten välille.

Rauha, tasa-arvo ja ihmisoikeudet kiinnostivat oululaisia. Pääkirjaston Pakkalan sali täyttyi kuulijoista, jotka lopuksi yhtyivät tilaisuuden teemaa täydentävään yhteislauluun: •

*Toivotaan, toivotaan,
toivotaan,
että joskus luomme
toisenlaisen maan,
että antaisimme kaiken,
auttaisimme ystävää,
ehkä kaukana se on
mut' toivo jää.*

NAISTEN ÄÄNI
Naiset näkyviin

MONIPUOLISESTA KOULUTUKSESTA ON AINA HYÖTYÄ

Ympäristöministeriön kansliapäällikkö Hannele Pokka korostaa, että monipuolisesta koulutuksesta on aina hyötyä. Eikä tyttöjen auttaisi väheksyä lukiossa pitkää matematiikkaa eikä fysiikkaa
Tosin koulutettu väkään ei näinä päivinä vältty työttömyydeltä, mutta koulutettu nuori pärjää muita paremmin.

Kansliapäällikön koulutuksen arvostus pohjaa kotiin Rovaniemen Muurrolaan. Hannele Pokka nimeää elämänsä tärkeimmistä ihmisistä isomummun, isoäitinsä äidin.

– Isomummu arvosti sivistystä. Hänestä tyttöjenkin oli käytävä koulua, Hannele Pokka kertoi Torniossa Naisliiton lokakuuisessa Minna Canth -seminaarissa. Isomummun Siionin Päivämies -lehdestä hän muistaa oppineensa lukemaan jo ennen koulua.

Vaatimattomista oloista huolimatta pieni tyttö pääsi opintielle, joka johti pitkälle. Ylioppilaskirjoitusten jälkeen opinnot suuntautuivat oikeustieteeseen. Hannele Pokka on nyt oikeustieteen tohtori.

Helpolla hän ei ole selvinnyt. Nykynuorista voi tuntua uskottomalta, että alakoulusta alkaen hän hoiti ennen kouluun lähtöä osan talon lypsyurakasta.

Eduskuntaan 26-vuotiaana

Hannele Pokan esityksen otsikko oli Naiset ja lasikatto – tarua vai totta. Lopputulema oli, että varmaan molempia.

– Keskustapuolueen Lapin piirissä oli vuonna 1979 naispula. Kun minua kysyttiin ehdokkaaksi, mietin kaksi sekuntia ja suostuin. Tulin valituksi 26-vuotiaana. Nuoreksi kansanedustajaksi Pokka ei silti tuntenut itseään. Olihan Paavo Värynen (kesk) ja Erkki Tuomioja (sd) jo valittu eduskuntaan 23-vuotiaana ja Erkki Liikanen (sd) 21-vuo-

tiaana. Lapin vaalipiiristä oli aiemmin äänestetty parlamenttiin Skdl:n Anna-Liisa Tiekso. Hän oli 22-vuotias aloittaessaan edustajauran 1951.

Hannele Pokasta tuli siten kakkonen Lapin naisedustajien listalla ja ensimmäinen keskustan naisedustaja Lapista. Kansanedustajana hän toimi vuodesta 1979 vuoteen 1994, lähes neljä kautta, 15 vuotta. Pääministeri Esko Ahon (kesk) hallituksessa hän oli oikeusministerinä vuosina 1991–94.

Hannele Pokka muistaa 1980-luvun sovinistishenkisenä. Eduskunnan sisällä sukupuoli vaikutti saatuihin tehtäviin. Keskustassa kuten muissakin puolueissa oli myös tiukka parlamentaarinen järjestys. Istutut vaalikaudet määrsivät pitkälle paikkajaon valio-kunnissa.

– Naisille tarjottiin sosiaalivaliokuntaa ja lakivaliokuntaa. Tärkeimpinä pidettyihin ulkoasiainvaliokuntaan tai valtiovarainvaliokuntaan naisilla ei ollut asiaa.

Hannele Pokkakin toimi 1979–1982 sosiaalivaliokunnassa, mutta pääsi pian myös arvostettuihin perustuslakivaliokuntaan ja talousvaliokuntaan.

Enää naisten nousua ei kyseenalaisteta

– Aikaa meni ennen kuin nainen saattoi päästä mi-

– Miten minustatuli minä?, kansliapäällikkö Hannele Pokka paljasti Torniossa yli satapäiselle seminaariväelle.

hin asemaan vain. Korkeat asemat eivät tule itsestään. Hannele Pokka muistuttaa. Puoluejohtajina ja pääministerinä ei ole ollut vielä monta naista. Pokka eteni oman puolueensa varapuheenjohtajaksi vuosiksi 1986–1994. Riitta Uosukaisesta (kok) tuli 1994 ensimmäinen nainen eduskunnan puhemiehenä. Ensimmäiseksi naispuoliseksi puolustusministeriksi nousi 1990 Elisabeth Rehn (r). Ensimmäinen naispresidentti Tarja Halonen (sd) aloitti vuonna 2000.

– Nämä valinnat loivat pohjaa jatkolle. Suomalainen yhteiskunta on muuttunut siten, että kukaan ei enää aseta kyseenalaiseksi naisten valintoja korkeille paikoille, Hannele

Pokka arvioi.

– Asiat eivät yleensäkään hoidu itsestään, hän lisää. Vaikeita asioita saada läpi olivat tuolloin esimerkiksi tasa-arvolaki ja naisten asepalvelus. Samapalkkaisuus ei ole maalissa vielä.

Pieni lapsi eikä vodka maistu

Hannele Pokasta itsestään tuli vuonna 1994 Lapin läänin maaherra.

– Olin ensimmäinen maaherra pohjoiskalotilla, hän kuvaa valintaansa. Tuoreena virkamiehenä hän teki ensivierailun Venäjän puolelle Muurmanskiin.

– Olin ensimmäinen maaherra, jolla oli pieni lapsi ja joka ei juonut vodkaa. Ihmette-

livät mikä se oikein on.

Asiat alkoivat sujua, kun huomasivat, mitä osaan. Seuraava työpaikka aukeni 2008, kun Hannele Pokasta tuli ympäristöministeriön kansliapäällikkö. Toinen viisivuotiskausi on meneillään. Kahdeksassa vuodessa kansliapäälliköiden jakauma on hänen mukaansa tasa-arvoistunut tunnustavasti, sillä puolet joukosta on nyt naisia.

Ympäristöministeriö on ollut opettava paikka. Siinä on huomannut, että köyhien maiden naiset ovat avainasemassa. He pystyvät torjumaan ympäristötuhoja ja köyhyyttä, hän sanoo.

Naisliiton seminaariväelle Hannele Pokka muistutti puheensa lopuksi, että ”vaikuttaja voi olla missä vaan”. •

NAINEN, käytä ääntäsi ja tule kuulluksi

Nuori lappilainen poliitikko Katri Kulmunki kannustaa naisia lähtemään yhteisten asioiden hoitoon ja ottamaan vastuuta siinä asemassa missä on.

Kansanedustaja Katri Kulmuni pohti Tornion syysseminaarissa Minna Canthia aikansa radikaalina suunnan näyttäjänä ja kohtalaisen suurena ärsyttäjänä.

– Tiedämme, että Minna arvosti työtä ja yritteliäisyyttä sekä kantoi samalla huolta vähempiosaisista. Vaikkei hän ollut varsinaisesti poliittinen vaikuttaja, mielipidevaikuttaja hän oli, sekä omalla aikanaan että myöhemmin. Minna oli urainen, perheenäiti, yrittäjä.

– Nykyään Minnaa luonnehdittaisiin multitaskaajaksi, hän totesi.

Aitous on valttia kaikessa

Vaikka Minna Canthin ajoista on moni asia muuttunut, naista arvioidaan edelleen määritelmiä kautta, vaikkei hänellä ole vain yhtä roolia. Kaikkia annettuja odotuksia ei voi – eikä kannata yrittääkään – täyttää. Katri Kulmuni painottikin, että aina kannattaa olla vain mitä aidosti on ja tehdä asioita, missä kokee nämä roolit itselleen sopiviksi.

– Saamme olla kiitollisia Minnalle ja hänen aikalaisilleen heidän pioneerityöstään. Suomi on tullut pitkän matkan noista

ajoiista, ja naisen asema on huomattavasti parantunut. Tämän päivän nuoren naisen ei tarvitse enää miettiä, voiko tarttua

Kaksi vahvaa pohjoisen naista: Katri Kulmuni ja hänen äidinkielenopettajansa Raili Ilola.

kaikkiin asioihin, sillä tie on jo raivattu.

Vaikka Katri Kulmuni kiitteli aiempien sukupolvien naisasianaisten työtä, hän totesi, että vielä on kuitenkin naisten aseman parantamisessa tehtävää:

– En usko, etteivätkö naiset olisi kunnianhimoisia. Pikemmin on kyse rakenteista, joita emme ole pystyneet murtaamaan. Moni isä ja äiti miettivät ihan pragmaattisesti, kenen perheessä kannattaa jäädä lapsia hoitamaan.

Nuoruus ja naiseus valtteina

Torniosta on pitkä matka Katri Kulmunin nykyiseen vaikuttajarooliin kansanedustajana ja keskustapuoleen varapuheenjohtajana. Hän kertoi, että kiinnostus yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen juontaa juurensa yläasteen hyvistä äidinkielen ja

yhteiskunta-aineiden opettajista – heihin kuuluu myös **Raili Ilola**, aktiivinen naisliittolainen. Jo lukioaikana Katri alkoi selvittää erilaisia vaikuttamisen mahdollisuuksia nettiklikkausten avulla.

– Menin keskustan verkkosivuille, ja se oli menoa, Katri kuvaa poliittista valintaansa ja lisää, että helposti käy niin, että kun antaa pikkusormen vaikuttamiselle, se vie koko käden.

Katri Kulmunille kävi näin. Nykyään hän toimii eduskunnan suuressa valiokunnassa ja talousvaliokunnassa sekä varajäsenenä ulkoasianvaliokunnassa. Nuoruutensa ja sukupuolensa hän ei ole kokenut vaikuttavan negatiivisesti, vaan päinvastoin:

– Ikä on vain numeroita. Sekä naiset että miehet ovat tuuppineet minua eteenpäin. Ja aina kun minulla on ollut ja on jotakin sanottavaa, minua on kuunneltu.

”Akka huutaa ja pauhaa, huutaa ja pauhaa, en saa siltä rauhaa... ei uskalla edes penkille istahtaa...”
Tornion Minna Canth -seminaarin käynnistivät vauhdikkaasti The Meänlandin Adam Huuva ja Sami Bergman lauluilla, joista eniten ablo-deja sai tämä Lapin miehen kuvaus aviokumppanista.

The Meänland on haaparantalaisyhtye, joka yhdistelee meänkieltä, letkeää reggaeta sekä omia ja lainalauluja. Yhtyeen suosiota osoittaa, että sen verkkosivuilla laulua Akka huutaa ja pauhaa... oli lokakuun lopussa kuunneltu 19 570 kertaa.

Vastaavasti hän haluaa tukea muita naisia:

– Samalla tavalla kuin olen saanut tukea vanhemmilta, olen valmis antamaan tukeni muille.

Eduskuntatyön lisäksi Katri Kulmuni on edelleen myös Tornion kaupunginvaltuuston puheenjohtajana, sillä on tärkeää osallistua päätöksentekoon kuntatasolla.

Jatkuu seuraavalla sivulla.

– Nykyään kunnissa näkee, miten vähän rahaa on tarjolla. Kun on päätettävä, mistä nipistetään 20 000 euroa, ollaan hyvin raadollisten asioiden äärellä.

Silmät auki ja korvat avoinna

Katri Kulmuni kertoi myös pohtivansa, miten politiikassa näkyvät valtarakenteet Minnan ja Miinan eli Minna Canthin ja Miina Sillanpään jalanjäljissä.

– Parlamentissa istutaan ikäjärjestyksessä ja puheenvuorot esitetään parlamentaarissa ikäjärjestyksessä. Ääneen pääsee vasta kun tv-kamerat ovat

vaiennet ja on hämärää. Mutta kun pitää silmät auki ja korvat avoinna, pääsee työskentelemään kokeneiden konkarien kanssa. Lisäksi on tärkeää, että perehtyy asioihin.

Nuori poliitikko kertoi luottavansa, että monenlaisiin tehtäviin voi kasvaa ja oppia. Meitä naisia Katri Kulmuni kannusti lähtemään yhteisten asioiden hoitoon ja ottamaan vastuuta siinä asemassa missä on..

– Jokaisella on ääni, käytäkää sitä, hän vaati, sillä politiikassakin tavalliset ihmiset hoitavat tavallisten ihmisten asioita. Omalle ikäpolvelle asiat on pedattu hyvin. Olen kiitollinen naisille jotka ovat

aukaisseet latuja ja antaneet mahdollisuuden päästä eteenpäin. Minna Canthin aikana piti olla koulutettu, nyt pääsee kuka tahansa esittämään mielipiteensä nettiin. Minnan ja Miinan hengessä on tärkeää nostaa vaikeat asiat esille, vaikkei niitä yhden ihmisen hartaviimin voi ratkaista.

Puheensa lopulla Katri Kulmuni lainasi Minna Canthin kuulua lausetta ”Naiskysymys ei ole vain naiskysymys vaan myös ihmiskunnan kysymys”.

– On tärkeää, että tuetaan myös muiden maiden tyttöjä ja naisia, sillä kestävän rauhan ainoa ratkaisu on, että tytöt saadaan kouluun. •

Katri Kulmuni on keskustan kansanedustaja Lapin vaalipiiristä ja puoleen varapuheenjohtaja. Hän syntyi vuonna 1987 Torniossa ja valmistui vuonna 2010 Lapin yliopistossa yhteiskuntatieteiden kandidaatiksi pääaineena kansainväliset suhteet. Vuoden 2015 vaaleissa hänet valittiin eduskuntaan keskustapuolueen listoilta ja sai vaalipiirin suurimman äänimäärä: 9702 ääntä. Katri Kulmuni on myös Tornion kaupunginvaltuuston, Suomi-Venäjä-Seuran ja Suomen YK-liiton puheenjohtaja.

JULKILAUSUMA

Suomalainen Naisliitto hyväksyi syyskokouksessaan julkilausuman

**Naisten ääni kuuluviin kuntavaaleissa
Äänestä naista. Vaikutat tasa-arvon
edistymiseen kunnassasi.**

**Rohkaise naisia asettumaan ehdolle kuntavaaleissa.
Mitä enemmän naisia on ehdokkaina,
sitä useampi nainen valitaan.**

Suomalaiset naiset ovat olleet sata vuotta rakentamassa hyvinvointia kunnanvaltuustoissa. Ja edelleen suomalainen yhteiskunta tarvitsee naista vahvistamaan hyvinvointiyhteiskuntaa ja palveluita kaikenikäisille.

Nykyisissä valtuustoissa naisia on vain keskimäärin 36 prosenttia valtuutetuista.

Äänestämällä naista varmistat, että tasa-arvoasiat säilyvät edelleen korkealla kuntien asialistoilla.

Naisvaltuutetut huolehtivat, että tasa-arvokoulutusta järjestetään riittävästi ja se aloitetaan jo varhaiskasvatuksessa. Valtuutetut tuntevat kunnan tasa-arvosuunnitelmat tai – ellei niitä ole vielä tehty – varmistavat niiden tekemisen. Tasa-arvoasiat kuuluvat kunnan korkeimpien päätöksentekijöiden vastuulle.

Naisten ääntä tarvitaan huolehtimaan maahanmuuttajanaisten asemasta, väkivaltaa kohdanneiden naisten ja lasten turvallisuudesta sekä iäkkäiden hyvinvoinnista. Naisten äänen on kuuluttava myös taloudellisissa päätöksissä.

Tehdään yhdessä kevään 2017 kuntavaaleista tasa-arvovaalit.

KIRSTI POHJONEN

Äänestäminen on oikeus ja velvollisuus

”Jos demokratia nukkuu tai on nukkuvinaan tai suorastaan alkaa odottaa, että prinssi kohta tulee herättämään sen, se onkin jo mennyttä.”

Varoitus löytyy saksalaisen Nobel-kirjailijan Günter Grassin teoksesta Grimmin sanat.

Vaalit ovat demokratian peruskiveä. Meillä seuraavat valinnat tehdään kuntavaaleissa 9. huhtikuuta 2017, noin neljän kuukauden päästä.

Historia juhlistaa tätäkin koitosta. Yleinen ja yhtäläinen äänioikeus ulotettiin 100 vuotta sitten myös kuntavaaleihin. Naiset ja miehet pääsivät samalle viivalle.

Uudistus syntyi kituuttaen 1900-luvun alun myrskyisinä vuosina. Eduskunta ehti hyväksyä lain jo 1908. Se jäi vahvistamatta, kunnes eduskunta sinetöi sen loppuvuodesta 1917. Uusien säädösten mukaiset valtuustot syntyivät lopullisesti kuntavaaleissa 1920.

Kunnon tilastoja valtuustoista ei ole ennen vuotta 1945. Naiset olivat olleet osa tätä päätöksentekoa jo lähes 30 vuotta. Silti heidän osuutensa valtuutetuista oli tuolloin vain viisi prosenttia. Jatkokaan

ei ollut vauhdikas. Yli 20 prosentin osuuteen naiset nousivat vasta 1980 vaaleissa.

Viime vaaleissa 2012 valtuustoihin valituista naisia oli noin 36 prosenttia. Vertailun vuoksi: 2015 eduskuntavaaleissa parlamenttiin tuli 83 naista, prosenttiosuus oli 41,5.

Uinuvan demokratian uhka nousee myös siitä, että äänestämisen vaaleista toiseen hiipunut. 2012 kuntavaaleissa vähän yli 58 prosenttia äänioikeutetuista hoiti osansa. Kolmisenkymmentä vuotta sitten luku oli vielä noin 78 prosenttia.

Suunta on ollut sama eduskuntavaaleissa. Viime vuonna äänestysaktiivisuus oli noin 70 prosenttia, kun se vuonna 1983 oli 81 prosenttia.

Laskeva kiinnostus on häpeä. Kaikkien äänestysikäisten osallistumisen takaavat lait vaativat aikanaan toteutuakseen valtavasti työtä ja vuosien taistelua. Monissa maailman maissa kansalaiset voivat yhä vain unelmoida järjestelmästä, jossa päätöksentekijät vaihdetaan säännellysti ja rauhanomaisesti.

Äänestys on paitsi oikeus myös velvollisuus. Ihmisoikeuksien julistuksen rinnalle luotiin 1997 yleismaailmallinen ihmisen velvollisuuksien julistus.

Sen johtavana ajatuksena on, että vapaus ilman vastuun ottamista voi tuhota itse vapaudenkin, kun taas vapauksien ja velvollisuuksien tasapaino vahvistaa vapautta. Valituillakin on oma vastuunsa demokratiasta.

Human Rights Watch -ihmis-oikeusjärjestön johtaja Kenneth Roth kirjoitti äskettäin, että vaalivoitto ei riitä demokratian toteutumiseen. Sen jälkeenkin päättäjät ei voi tehdä mitään tahansa äänestäjien tahdon nimissä. •

Naisten tarinat elokuvissa

Naisista elokuva-alalla ja elokuvissa keskustellaan nykyään aktiivisesti niin meillä kuin muualla. Naistekijät vaativat lisää rahoitusta elokuville ja elokuvia, joissa nainen on pääosassa.

Yksi vaatijoista on taiteen maisteri **Karoliina Lindgren**, Tornion Naisten ääniä -seminaarin puhuja. Hän valmistui Taideteollisen korkeakoulun käsikirjoittajalinjalta vuonna 2009. Miehensä kanssa hän on käsikirjoittanut elokuvat Tässä lepää Aino Koski ja Lomasankarit, yksin Armi elää! -elokuvan. Sen käsikirjoituksesta Karoliina Lindgren palkittiin Jussilla vuoden parhaana ja hän sai myös Viitasaaren kaupungin perustaman elokuvapalkinnon Humanismin käsi. Tänä vuonna Käsikirjoittajien Kilta valitsi hänet puheenjohtajakseen

Tasa-arvo puuttuu elokuvista

Elokuvateollisuus ja -taide ovat globaalisti miesten käsissä, ja elokuvaohjaajan työ on maailman miehisimpiä ammatteja. Cannes'n elokuvafestivaaleilla vuoden 2014 kilpailusarjan 18 elokuvasta vain kaksi oli naisen ohjaamaa. Tuomariston puheenjohtaja, elokuvaohjaaja Jane Campion totesikin avajaispäivänä, että elokuvateollisuus on seksistinen ja epädemokraattinen.

Myös Suomessa 20 viime vuoden aikana tehdyistä eloku-

vista 83 prosenttia on miesten ohjaamia.

Miesten ohjaamisissa elokuvissa naiskuva on yleensä kapea: nainen on objekti, ei itsenäinen toimija. Tuulen viemän Scarlett O'Haran rooleja ei naisille usein tarjota. Elokuvan tärkein henkilö on se, jonka kehitystä seurataan ja johon samastutaan. Eli yleensä keski-ikäinen, valkoinen mies.

Esimerkkinä Karoliina Lindgren mainitsee Notting Hillin, joka on naisille suunnattu romanttinen komedia. Julia Robertsin esittämä nainen on täydellinen, saavuttamaton filmiähti, johon tavallinen, epävarma mies rakastuu.

– Kumpaan tässä elokuvassa on helpompi samastua: siihen, joka rakastuu ja kaipaa, vai kaipuun kohteeseen?, hän kysyy. Useimmat samastuvat rakastuvaan.

Karoliina Lindgren toteaa, että me naiset olemme tottuneet samastamaan miespäähenkilöihin, koska olemme katsoneet ja lukeneet heidän tarinoita läpi elämämme.

Naiselokuville myös mieskatsojia!

Elokuvia, jotka kertovat naisista, pidetään naisten elokuvina, joita katsovat vain naiset.

– Kaikki lähtee lapsista. Katariina Lindgren toteaa. Pienet tytöt lukevat tyttökirjoja ja seikkailukirjoja. Onko pojilla samanlainen vapaus valita?, hän kysyy ja kertoo elokuvaohjaaja **Saara Cantellin** törmänneen nettikeskusteluun, jossa äiti mietti, onko Onneli ja An-

neli liian tyttömainen elokuva hänen nelivuotiaalle pojalleen.

– Tämä on vakava yhteiskunnallinen ongelma, sillä tarinat vaikuttavat tasa-arvoon. Televisiosarjat ja elokuvat näyttävät, kenen tarina on kertomisen arvoinen. Jos valkokankaalla nähdään vain valkoisia, keski-ikäisiä miehiä, pidämme vain heidän kokemuksiaan tärkeinä. Jos miehet katsoisivat elokuvia naisista, yhteiskunta olisi toisenlainen.

Naisten asemasta elokuvialalla keskustellaan nykyään aktiivisesti niin meillä kuin muualla. Naistekijät vaativat lisää rahoitusta elokuville, joissa tarina kerrotaan aidosti naisen näkökulmasta ja joissa nainen on aktiivinen toimija, samastuttava.

Karoliina Lindgren sai kirjoittaa tällaisen tarinan, kun ohjaaja **Jörn Donner** pyysi häntä käsikirjoittamaan elokuvan Marimekon perustajasta **Armi Ratiasta**.

Armi elää! elokuvassa

Armi elää! on draamaelokuva, joka kertoo vuosista 1949–1968, jolloin Armi Ratia perusti Marimekon ja johdatti sen kansainväliseen menestykseen. Siinä on niin sanottu tarina tarinassa -rakente, sillä se kertoo teatteriseurueesta, joka valmistelee näytelmää päähenkilöstä. Karoliina Lindgren kirjoitti Armin tarinaa kolme vuotta. – Kun aloitin työn, en tiennyt Armista muuta kuin Marimekon. Laaja lähdeaineisto paljasti, miten erikoisesta ja ristiriitaisesta naisesta oli kysymys. Olen kirjoittajana aina

Karoliina Lindgrenin mielestä elokuvien käsikirjoittajat eivät saa ansaitsemaansa näkyvyyttä. Esimerkiksi toimittajia kiinnostavat ohjaajat ja näyttelijät, vaikka käsikirjoittaja on kirjoittanut kaiken, mitä näyttelijät sanovat.

halunnut, että päähenkilön tarinassa on punainen lanka. Armista en sellaista löytänyt. Jörn Donner on sanonut, että ”Armi on kuin saippuapala. Aina kun siitä luulee saavan kiinni, se lipsahtaa käsistä”. Elokuva esitettiin ensimmäisen kerran Göteborgin elokuvajuhlilla tammikuussa 2015.

Rohkea ja rajaton naiseksi

Karoliina Lindgren kertoo, että Armi Ratian (1912–1979) elä-

mä oli vaiheikas. Jo nuorena hän oli omapäinen ja teki kaiken kuten halusi: karkasi Helsinkiin opiskelemaan, valmistui tekstiilisuunnittelijaksi, meni naimisiin ja sai kolme lasta. Kotiäidiksi Armista ei kuitenkaan ollut. Hän oli uranainen: hyvä johtaja mutta huono äiti. Niin johtajana kuin yksityishenkilönä hän oli rohkea ja rajaton kaikessa mitä teki. Hänellä oli kauniit arvot, joita osasi levittää ja soveltaa muihin, mutta ei

osannut elää ihanteidensa mukaan. Se oli hänen tragediansa.

– Armi Ratia oli ristiriitainen ihminen, joka ei koskaan löytänyt elämänsä harmoniaa, Karoliina Lindgren tiivistää. Hänen osansa oli olla tienraivaaja, joka elämäkertaelokuvassaan sanoo:

”No, minä olen vaan nainen. Mutta muuten kun oikein pannaan tuulemaan, niin ihan unohtaa nuo naisellisuuden harhat ja miehen ylivoimaisen viisauden. Haa!” •

Park Hotel
TORNIO

Itäranta 4, 95400 Tornio
www.phtornio.fi
Varaukset ja tiedustelut:
+358 40 358 33 00 tai info@phtornio.fi

ESTER HELENIUS intohimoinen värimaalari

Taiteilija Ester Helenius tunnetaan hehkuvista kukistaan. Mutta hän oli myös interiööri-, esine- ja muotokuvamaalari, jolla oli sujuva sivellin ja syvät värit.

”Alakuloinen, sakea marraskuun iltapäivä – minne se katosi. Kai se on vieläkin tuolla ikkunoitten valkeitten suojaverhojen ulkopuolella, koska valo niin raukeana ja säästeliäänä siivilöityy niiden lävitse. Mutta verhojen tällä puolen loistaa, hehkuu, säteilee. Verhojen tällä puolen elää väri. Kun astut sisään, se suorastaan syöksyy seiniltä yles – hurmioitunut väri, soiva, tuoksuva, puhuva väri. Se tarttuu silmäsi verkkokalvoon, se valahtaa koko olemukseesi – ja yhtäkkiä olet onnellinen, keveä ja vapaa.”

Näin taidekriitikko **Sole Uexküll** hehkutti vierailuaan vuoden 1948 Naisten Äänessä Lallukan taiteilijakodissa asuvan Ester Heleniuksen luona.

Eikä Ester Heleniuksen värimaailma jätä kylmäksi aikamekaan katsojaa.

”Miehinen” naistaiteilija

Ester Helenius (1875–1955) on naistaiteilijoiimme aatelina. Ura oli poikkeuksellisen pitkä – 60 vuotta – ja menestyksellinen. **Tutta Palin** kirjoittaa Ester Heleniuksen elämäkertakir-

Ester Helenius Viipurissa. Muotokuva taiteilijan vieraskirjasta. Hämeenlinnan Taidemuseo.

Ella Murrikin (myöhemmin Hella Wuolijoki) muotokuva, öljy, 1905. Helsingin kaupunginteatteri.

jassa Värilurmun palvoja, että taiteilija kohtasi sortovuodet, suurlakon, sisällissodan, sotienvälisen ajan lamat sekä talvi-, jatko- ja Lapin sodan niitä seuranneine säännöstelyineen. Itsenäisen Suomen pääkieli vaihtui, samoin hänen kielensä suomeen, mutta vasta Pariisissa, jonne hän matkusti 15 kertaa.

Ester Helenius elätti itsensä päätoimisena kuvataiteilijana. Hänellä oli paljon yksityis- ja yhteisnäyttelyitä, ja häneltä tilattiin muotokuvia, asetelmia, kirkkointeriöörejä ja kukkamaalauksia varsinkin 1940-luvulla, jolloin hän saattoi ostaa asunnon.

Ester Heleniukselle oli ominaista eräänlainen ”miehisuus”. Hän määritteli oman julkisuuskuvasa ja myös onnistui siinä. Hän ei jättänyt jälkensä päiväkirjoja tai kirjearkistoa, mutta antoi mielellään haastatteluja ja levitti itsestään maan parhailla kuvaajilla otettuja muotokuvia. Naissuhteistaan ja -verkostoistaan hän paljolti vaikeutettiin, samoin teosofiasta, jonka piiriin 1910-luvun loppupuolella kuului.

Elämän kiertolainen

Ester Helenius syntyi Lapinjärvellä, mutta vietti lapsuus- ja nuoruusvuodet Virolahden papilassa ja koulukaupungissaan Viipurissa. Opiskeluvuosistaan alkaen hän asui Helsingissä Kaivopuistossa ja Tähtitornin-

mäen alueella, joista maalasi muutaman kaupunkinäkömän. Eniten impressionistisia näkymiä on kuitenkin Pariisista, toisesta kotikaupungista, jossa hän opiskeli ja työskenteli vuosikaudet. Ja jossa piti myös näyttelyjä.

”On melko harvinaista, että suomalainen taiteilija lyö itsensä loistavasti läpi taiteen valtakeskuksessa, Pariisissa”, kirjoitetaan syyskuun 1938 Naisten Äänessä näyttelystä, jossa myytiin peräti kuusi maalausta. Yhden niistä osti Ranskan valtio.

Ester Helenius oli jonkinlainen kiertolainen koko elämänsä. Osoitteet vaihtuivat tiheään paitsi Helsingissä myös Pariisissa, jonka taiteilijakortteilla Ester asui joko yksin tai taiteilijasaren kanssa. Lallukan taiteilijakotiin hän pääsi vuonna 1933. Sotavuosina hän asui Tyrvännössä ja Hattulassa sekä Köyliössä, jossa maalasi ahkerasti kukkatauluja ja myi niitä lotille.

Mallikukat taiteilija poimi puutarhasta tai osti kukkakau-pasta, sillä luonnonkukkaa ei hänen tauluissaan näy. Kuten ei luontomaisemiakaan, sillä Helenius viihtyi kartanoissa ja puistoissa. Alkuvuosina papin tyttäreltä tilattiin myös sukulal-leuksia esittäviä asetelmia.

Sujuva sivellin, syvät värit

Ester Helenius on varsin monipuolinen taiteilija. Keskeisiä aihepiirejä ovat hekkuvien kukkamaalausten ja asetelmien lisäksi harlekiinikuvat, tanssi-aiheet, uskonnollisen mystiikan sävyttämät katedraalien sisäkuvat sekä ihmis- ja muotokuvat. On harlekiineja, tanssijoita, kokkeja ja tarjoilijoita työssään, alastomia, peseytyviä naisia, jotka ovat häveliäästi kääntäneet katsojalle selkensä.

Nainen selin, öljy, 1926. Riihimäen taidemuseo.

Näitäkin mielenkiintoisempia ovat muotokuvat, joista varhaisimpiin kuuluu maalaus Ella Murrikista eli Hella Wuolijosta. Se on maalattu Esterin ja Hellan ollessa huonetovereita. Kuvan lahjoittivat **Tuuli Raivio** ja **Erkki Wuolijoki** Helsingin kaupunginteatterille, jonka lämpöisessä se on ollut esillä.

Ester Helenius maalasi myös omakuvia, jotka tilasi itseltään ja toteutti ne ammattitaidolla.

Taiteilija ystävystyi lukuisen itseään kymmeniä nuorem-

Raoul af Hällström. 1930 hiilipaperille. Hämeenlinnan taidemuseo. Ester Heleniuksen kokoelma.

Kanttilan Minna ja Nadira

Kanttilan mahtavan Minnan ja nauravaisten Nadiran yhteinen kulttuurikokemus Peräkylässä. akryyli/öljy, 2016.

Minna Canth taipuu moneksi. Myös nakutanssiin nauravaisten maahanmuuttajan kanssa.

Lahden Naisten Ääniä -iltaan osallistui naivistitaiteilija **Anneli Kokkonen**. Hän kertoi keskustelun siirtyessä Suomalaiseen Naisliittoon ja Minnaan tehneensä Minna Canth -henkisen taulun, jolle oli antanut nimeksi Kanttilan mahtavan Minna ja nauravaisten Nadiran yhteinen kulttuurikokemus Peräkylässä 2016.

Aiheen tauluun hän oli saanut viime vuoden suuresta maahanmuutosta, nimen lukiessaan yhteiskunnallisesti radikaalin Minna Canthin teoksia ja lehdistä tulleita, joissa vaadittiin naisen aseman parantamista muun muassa koulutuksen avulla.

Anneli Kokkonen kertoo, että ollessaan 1970–80 -luvuil-

la Norjassa työssä hän tutustui kurdinaiseen, joka oli asunut kymmenen vuotta maassa, mutta taisi norjaa huonosti. Syy tähän selvisi, kun 27-vuotias nainen kertoi elämästään. Hän halusi oppia kieltä ja päästä ansiotyöhön, mutta lapset sitoivat hänet kotiin eikä puoliso hyväksynyt, että hän opiskelee kieltä tai käy vakituisesti töissä. Mies eli turkkilaisittain: kävi päivisin töissä pizzeriassa ja vietti illat entisten maanmiestensä kanssa.

Kun viime vuonna keskustelu maahanmuutosta vaahtosi, Anneli Kokkonen muisti kurdinaisen. Niinpä hän maalasi taulun, jossa kaksi naista – suomalainen ja maahanmuuttaja – tanssivat suomalaisessa perinnemaisemassa. Ympäri on kesän yötön yö, puhdasvetinen järvi, saunavihdot ja -tontut, Fiskarsin kirves ja halkopino. Liehuvat pyyheliput kertovat Suomeen tulleista ruotsalaisista, venäläisistä, puolalaisista, thaimalaisista, afganistanilai-

sista, kurdeista, irakilaisista... Taulun sanoman tiivistää lintujen lennättämä viiri, jossa lukee Suomen naisten ääniä 110 vuotta 2016.

Nimen taululleen taiteilija nappasi Minna Canthin kotitalosta, Kanttilasta, jossa kirjailija piti kirjallista ja aatteellista salonkia. Sinne vapaamielinen Minna olisi toivottanut tervetulleeksi myös maahanmuuttaja Nadiran ja aloittanut vilkkaan keskustelun hänen kanssaan.

Maalauksellaan Anneli Kokkonen haluaa kertoa maahanmuuttajanaishille, että Suomi antaa heille uuden mahdollisuuden. Hän rohkaisee heitä opettelemaan suomen kielen ja hankkimaan itselleen ammatin sekä tutustumaan suomalaiseen kulttuuriin, jossa naisilla on oikeus käydä töissä kodin ulkopuolella ja käyttää ääntään.

Suomalaisnaisille viesti on: auttakaa tässä maahanmuuttajasisarta. •

"Rakastan kukkia, rakastan värejä", Ester Helenius totesi vuonna 1938 *Naisen Äänen* haastattelijalle. Samaa mieltä on *Itkevien liljojen*, 1939, ääreen pysähtynyt Maila Perälähti, Hämeenlinnan Naisliiton tilintarkastaja. – Kuva: Maija Kauppinen

pien miesten kanssa, jotkut heistä olivat hänen tuttaviansa lapsia. Se näkyy myös tauluissa. Siinä missä ranskalaisen koulun miestaiteilijat heikkuivat estetisoiduilla nuorten naisten kuvilla, Ester herkuttelei maalaamalla kauniita nuoria miehiä.

Hämeenlinna sai testamenttilahjoituksen

Valtaosa Ester Heleniuksen töistä on Hämeenlinnan Taidemuseossa.

Syy, miksi Hämeenlinna sai ranskalaisen kulttuurin ystävän, frankofiilin, työt, on poliittis-isänmaallinen. Taitei-

Postimerkiksiin päässyt *Yksinäinen kalla*, öljy, 1946–49. Hämeenlinnan Taidemuseo.

lija suosi Suur-Suomi-aatetta ja halusi luovuttaa jäämistönsä Akateemiselle Karjala-Seuralle. Aie raukesi, kun järjestö lakautettiin.

Ester Helenius tunsu sympatiaa Hämeeseen, jota piti Suomen aidoimpana maakuntana. Myös isän, Lapträskin kirkkoherran, antama evästys oli mielessä: "Otat kansaltasi - annat kansallesi". Niinpä hän testamenttasi kaikki piiruksensa ja omistamansa maalaukset Suomen valtiolle hoidettaviksi ja säilytettäväksi yhtenäisenä taidekokoelmana Hämeenlinnan taidemuseossa. Lahdelle hän lahjoitti omistamansa muiden taiteilijoiden työt.

Hämeenlinnassa on ollut useita Ester Helenius -näytelyitä, viimeksi viime kesänä. Parhailaan näyttely on Salon taidemuseon Veturitallissa. •

Naisten ääniä Militariassa

Hämeenlinnan Militarian tykkihalli täyttyi syyskuussa naisista ja miehistä, jotka olivat tulleet tapaamaan legendaarisia hämäläisiä naisia ja kuulemaan heidän elämäntarinoitaan.

Minun on aina ollut helpoa – päinvastoin kuin monen muun – kertoa sodasta, vastasi kahden sodan lottia **Helvi Frick**, 98, **Terttu Häkkisen** kysymykseen elämän muisteluista. Ikätoveri **Sirkka Nukari** ei jaksanut tulla Naisten ääni-iltaan, mutta hänen elämäntarinansa kirjoittaja, **Tuula Heinänen**, toi terveiset emännältä, joka oli tehnyt kaikki elämänsä valinnat – myös aviopuolison – kotitilan parhaaksi. **Ilmi Marttisen**, 94, baletin täyttämän elämän esittelivät hänen tyttärensä **Kristiina Kostia** ja **Helena Marttinen** upein henkilö- ja tanssikuvin. Myös verkostoitumisen mestarin, **Terttu von Weissenbergin**, 80, elämää kuuluu käsitöiden ja laulun lisäksi tanssi, nyt mummoballetissa. Luomulapiseksi itsensä luonnehtinut hiihtokuningatar **Siiri Rantanen**, 92, hurmasi yleisön napakoilla vastauksillaan kysymyksiin, joita **Tuulikki Ritvanen** esitti.

Yleisö – 130 naista ja miestä – olisi kuunnellut legendaarisia naisia enemmänkin, mutta minuutit loppuivat. Lohdutukseksi Naisten Ääni-idean äiti ja sen kordinaattori **Maritta Pohls**, kertoi, että

Kristiina Kostia (vas.) ja Helena Marttinen ovat yhteistoimin kirjoittaneet äitinsä Ilmi Marttisen elämäkerran.

kaikkien viiden elämäntarinat ovat luettavissa Naisten Äänen verkkosivuilla, joilla on jo lähes 200 naistarinaa. Niissä kerrotut menestystarinat jos myös vastoinkäymiset ja niistä selviäminen voidaan näin välittää lapsille.

Naisten Ääni -ilta hui-pentui sanataideohjaaja **Päivi Haanpään** esitelmään elämäkertakirjoittamisesta ja sen tärkeydestä, sillä paperille kirjoitettu teksti säilyy toisin kuin puhuttu. Elämäkerran kirjoittaminen ei ole aina helpoa, mutta on ihanaa tutustua itseensä. Ja on hyvä muistaa, ettei kukaan elä samaa elämää eli jokaisen elämä on ainutlaatuinen. Empiviä kirjoittajia Päivi rohkaisi kertomalla, ettei ole yhtä oikeaa tapaa muistella aivan kuin ei ole yhtä ainoaa tapaa olla nainen. Ja norsukin syödään vain pala kerrallaan.

Naisten Ääni -stipendin saivat sitä edistäneet luovan kirjoittamisen opettajat Taija Tuominen (yllä) ja Tuula Salin.

Päivin ajatuksiin yhtyvät myös kirjoittamisen ohjaajat **Taija Tuominen** ja **Tuula Salin** sekä toimittaja **Maija Kauppinen**, jotka saivat Opetusneuvos Hilja Vilkemaan stipendit Naisten Äänen edistämisestä.

Illan järjestivät Suomalaisen Naisliiton Hämeenlinnan yhdistys ja Hämeenlinnan Seudun Lottaperinneyhdistys. •

Terttu von Weissenberg kertoi osallistuneensa vuonna 1985 matonkudonnan ME-kilpailuun ja päässeensä Guinnessin ennätyskirjaan. Haastattelijana Maija Kauppinen.

Naisten Ääni -iltana Militarian tykkihalli täyttyi naisista ja miehistä.

– Hyvä elämäkerturi ei kersku, mutta ei myöskään nolaa itseään Päivi Haanpää tiivistä kirjoittajan tyylin.

Tykkihallin lottakanttiini on sulkeutunut ja sen emännät päässeet nauttimaan illan puheannista. Oikealla Lotta Jaanu, Naisliittomme jäsen.

”Minut on tehty isästä ja äidistä”, Siiri Rantanen vastasi kysymykseen, onko Siiri tehty muiden pienten tyttöjen tapaan sokerista, kukkasista, inkivääristä ja kanelista.

– Helvi Frickin elämäntarinassa on onnellinen jatkumo, totesi Terttu Häkkinen, joka on haastatellut lottien lottia useita kertoja.

Huilisti Yrjö Hauskalan evergreenit herättivät musiikillisia muistoja.

NAISTEN ÄÄNI KUULUU MEILLE KAIKILLE

Suomalaisen Naisliiton Naisten Ääni toteuttaa Naisliiton ydintehtävää. Se edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta, aktivoi naisia osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan, korostaa yhteisöllisyyttä sekä kannustaa naisia kasvamaan henkisesti ja kehittämään itseään.

Naisten Ääni -verkkojulkaisu kertoo Suomen 100-vuotisjuhlinnan yhteydessä, miten naiset ovat olennainen osa suomalaista historiaa, miten he ovat omalla toiminnallaan rakentaneet suomalaista yhteiskuntaa, miten he ovat eläneet ja miten selviytyneet elämän haasteista. Julkaisu muistuttaa, että historia on pohja, jonka päälle tulevaisuus rakentuu.

Jokaisen elämäankaari on laulun arvoinen

Verkkojulkaisumme motivoi tulevia polvia kantamaan oman vastuunsa yhteiskunnasta, kun naisten kansalaisvaikuttaminen tulee näkyväksi. Se kertoo, miten uudistukset tulivat eri paikkakunnille naisten välittämänä. Me naisliittolaiset olemme perustaneet vanhainkoteja, huolehtineet vähävaraisista perheistä, edistäneet naispoliisien palkkaamista ja naispappien

tuloa seurakuntiin. Olemme ylläpitäneet tai tukenet kotitaulouskouluja, jotta nuoret naiset saisivat ammatin ja sitä kautta omia varoja. Ja mitä kaikkea muuta, siitä saamme lukea ensi vuonna ilmestyvästä historiamme.

Julkaisu muistuttaa, että Internet on kansalaisliike, jonka tarjontaan voi vaikuttaa tuottamalla sinne tekstiä. Kuka tahansa voi sinne kirjoittaa ja tavoittaa sen kautta lukijat. Naisten Ääni kannustaa kaikkia kirjoittamaan. Historia ei ole vain suurmiesten tekoja, vaan ihan tavallista arkea, jota ihmiset – me kaikki – elämme. Jokaisen elämäankaari on kertomisen arvoinen ja rikastuttaa näkemystä yhteiskunnasta.

Naisten Ääni kuuluu yhdistyksissämme

Jokainen Naisliiton kuudesta yhdistyksestä on edistänyt han-

kettamme. Oulussa ja Torniossa on järjestetty kirjoituskilpailuja kouluissa. Niiden avulla oppilaat ymmärtävät, että jokainen nainen rakentaa yhteistä kotimaata omalla panoksellaan. On hienoa huomata, miten äidit ansaitsevat suurta arvostusta ja miten nuoret arvostavat äitejään.

Monilla paikkakunnilla on yhdistysten aloitteesta järjestetty elämäkertakirjoittamisen kursseja: Hämeenlinnassa ja Oulussa jo kahtena vuonna.

Yhdistyksissä on järjestetty Naisten Ääni -tilaisuuksia, jonne on kutsuttu sekä omia jäseniä että alueen muita naisjärjestöjä. Esitteitä on jaettu ja kerrottu hankkeesta eri puolilla.

Vuonna 2017 jokainen Naisliiton yhdistys järjestää Naisten Ääni -näyttelyn ja juhlan. Esimerkiksi Vaasassa näytelyä suunnitellaan paikallisten yrittäjien kanssa. Torniossa tuotetaan näytelmä Alatorni-on osaston naisten vaikutuksesta paikalliseen elämään. Kysy oman yhdistyksesi suunnitelmista ja tule mukaan toteuttamaan niitä.

Myös Naisliiton jäsenmäärä alkaa pikku hiljaa kasvaa, kun tullaan ulos oman yhdistyksen toiminnasta ja tehdään jotakin, joka näkyy vahvasti ulospäin.

Naisten Ääni on menestystarina

Olemme kuulleet monelta taholta, että Naisten Ääni -verkkojulkaisu on löydetty. Se pal-

velee muun muassa toimittajia ja käsikirjoittajia. Ulkosuomalaiset lukevat sitä ja saavat sitä kautta kosketuksen kotimaahan. Julkaisumme tulee tarjoamaan hienoa aineistoa myös tutkijoille. Miten naiset ovat eläneet, minkälaisia valintoja he ovat tehneet ja mistä syistä tai miten kirjoittajat kokevat ja arvostavat edellisten sukupolvien naisia.

Hankettamme arvostetaan. Olemme saaneet tukea usealta säätiöltä ja nyt viimeksi Suomi 100-tukiohjelmasta. Naisten Ääni liitettiin itsenäisyyttä juhliviin Suomi 100-ohjelmiin yhtenä harvoista naishankkeista. Kansalaisopistojen Liitto otti Naisten Ääni -hankkeen itsenäisyyden juhluvuoden kärkihankkeisiinsa. Verkkojulkaisussa on nyt myös ruotsinkielinen sivusto www.kvinnorberattar.fi, joka avattiin syksyllä. Se toteutettiin yhteistyössä Bildnigssalliansenin kanssa. Helsingin Aikuisopiston opistoteatteri tuottaa Naisten Ääni -hankkeen teksteihin pohjautuvan episodinäytelmän, joka saa ensi-iltansa keväällä 2017.

Mitä sinä voit tehdä

Kerro verkkosivusta: perheelle, suvulle ja ystäville. Mainosta sitä niissä yhdistyksissä, joihin

Suomi 100 -ohjelmassa on nyt 564 erilaista hanketta.

Niistä vain 9 on naishankkeita, ja näistä kaksi Naisten Ääni/ Kvinnor Berättar -hankkeiden yhteinen verkkojulkaisu www.naistenaani.fi. Kolmas on Oulun historiaseuran ja Oulun yliopiston historiatieteiden toteuttama Naiset Pohjois-Suomen rakentajina, jossa laaditaan pohjoissuomalaisten naisten elämäkertoja Wikipediaan. Kun juuri tuli uutinen, että Naisten Ääni on päässyt myös Porin Areenaan 14. heinäkuuta, voimme ylpeänä sanoa: HYVÄ SUOMALAINEN NAISLIITTO! 500 naisen yhteisö tekee todella historiaa!

kuulut. Haluamme, että julkaisuun kirjoitetaan ja että sitä luetaan.

Esitä oman alueesi opistolle elämäkertakirjoittamisen kurssia ja kutsu sinne mahdollisimman paljon kirjoittamaan halukkaita.

Seuraa ja jaa facebook-sivuumme www.facebook.com/naistenaani. Hankkeen tiedotusbudjetti on pieni, joten tätä kautta tavoitamme uusia ihmisiä.

Ja ennen kaikkea: kirjoita! Julkaisussa on lokakuun 2016 lopussa 14 naisliittolaista. Sieltä löytyvät liiton perustajat Maikki Friberg, Maisa Erko ja Elin Malin, Vaasan ja Hämeenlinnan vahva vaikuttaja Terttu von Weissenberg, Naisliiton puheenjohtaja Raija Virtanen, Oulun Terttu Välimäki ja Liisa Päättälä sekä Lahden Eila Saarinen ja seitsemän Oulun alueen alkuvuosien toimijaa. Kiitos näistä Oulun Kirsti Ojalalle, Hämeenlinnan Maija Kauppiselle ja Lahden Tuulikki Ritvaselle.

Entä me muut? Lue Minnoja ja katso, keitä sieltä löytyy. Kerro meille ja tuo artikkeli Naisten Ääneen. Kirjoita itsestäsi tai jostakin muusta. Jos alkuun pääseminen on vaikeaa, ota yhteyttä yhdistykseesi ja mietтикää kirjoittamiskurssin järjestämistä. Sivulla www.naistenaani.fi on kirjoittamisohjeistusta, jota saat myös paperitulosteena omasta yhdistyksestäsi. •

Pekka Tuokila
toimitusjohtaja

mainostoimisto

Visual Design

www.visualdesign.fi

Mainostoimisto Visual Design Oy
Itäranta 4, 95400 Tornio
GSM +358(0)400 587 957

Naisklubin tukipilari ja voimavara

Vaasalainen Pirkko Koskiahde tekee ansiokasta ja pyyteetöntä työtä klubinsa ja iäkkäiden hyväksi.

Suomalaiseen Naisklubiin helmikuussa 1997. Jo seuraavana syksynä häntä pyydettiin klubin taloudenhoitajaksi. Talousasioita hän on hoitanut siitä lähtien tunnontarkasti ja huolellisesti huolehtinut klubin omaisuudesta – vapaaehtoistyönä.

Naisklubin ykköstyö on omistamiensa asuntojen vuokraaminen ikääntyville naisille ja vanhustyön tukeminen. Tässä Pirkko Koskiahde on tehnyt ansiokasta ja pyyteetöntä työtä. Hän on oma-aloitteisesti ja omatoimisesti kerännyt tietoja asuntoa tarvitsevista ikääntyvistä naisista ja auttanut heitä selviytymään itsenäisesti. Hän on huolehtinut vanhuk- sille vuokrattaviin asuntoihin tehtävistä huoltotoimista ja asuntojen peruskorjauksista. Taloudenhoitajana Pirkko kuuluu Vaasan Liesi- ja Vaasan Pursi-taloyhtiöiden hallituksiin ja on ollut taloyhtiöiden rakennustoimikunnissa huolehtimassa niin hissi-, parveke-, katto- kuin ikkunaremonteista. Hän naurahtaa, että oltuaan niin monessa klubin peruskorjaus- ja rakennustoimissa mukana hän on saanut ”rakennusmestarin koulutuksen”.

Vuokralaisiin Pirkko Koskiahde on luonut luottamukselliset suhteet. Asukkaat kertovat hänelle huolensa ja avun tarpeensa - ja saavat myös apua. Hän hoitaa muitakin

Pirkko Koskiahde (keskellä) sai elokuussa Naisten Ääni -illassa Opetusneuvos Hilja Vilkemaan Stipendisäätiön tunnustuspalkinnon ansiokkaasta toiminnastaan.

asukkaiden asioita, olipa kyseessä hoitoon tai lääkäriin pääsystä tai muun sosiaalisen avun tarpeesta. Tämä lisää asukkaiden turvallisuutta, sillä monellakaan ei ole lähellä omia asioita hoitamassa.

Pirkko Koskiahde on myös avainhenkilö, kun klubilaiset järjestävät vanhuksille virkistystä ja retkiä. Viime vuosina tämä toiminta on laajentunut: on vierailuja ja kuukausittain ystäväpiiritapaamisia, joissa myös ulkopuolisia esiintyjä.

Pirkko kertoo, että hänen sydänajatuksensa on ystäväpiirin kehittäminen.

– Haaveilen yhteisistä tiloista, joihin voisimme palkata kotiaavustajan kaupungin vanhushuolteen kanssa. Asukkaat voisivat päivittäin nauttia tilaamansa ateriat ja päiväkahvit sekä myös seurustella ja toimia yhdessä.

Naisklubissa tapahtuvan vapaaehtoistyön lisäksi Pirkko Koskiahde järjestää matkaelämyksiä lähelle ja kauemmaksi toisen, jäsenmäärältään

suuren senioriyhdistyksen jäsenille.

– Kukaan ei tee mitään yksin, vaan kaikki tehdään yhteisvoimin, Pirkko huomauttaa.

Elämäntyönsä Pirkko Koskiahde on tehnyt pankissa. Pitkän uransa aikana hän on ollut parantamassa myös pankkivirkailijanaisten asemaa. Jo työelämässään pankkivirkailijana Pirkko on uskaltanut toimia rohkeasti epäkohtien ja epäoikeudenmukaisuuksien lopettamiseksi. Hän toimi vuosia myös kummitätinsä omaishoitajana työnsä ja klubimme asioiden hoitamisen ohessa.

Pirkko on ollut perustamassa Vaasan balettia ja toiminut sen puheenjohtajana 10 vuotta. Hän on vaikuttanut myös Vaasan kaupungin kulttuurilautakunnassa 8 vuotta. Vuosina 1990–1991 hän oli Julkisen sanan neuvoston yleisöjäsen. Ansoistaan hän on saanut Tasavallan presidentin myöntämän Suomen Valkoisen Ruusun 1.luokan mitalin kultaristein. •

Lähimmäisen auttaminen verissä

Kun turvapaikanhakijat täyttivät vuosi sitten Tornion, joukko naisia majoitti ja ruokki heitä. Yksi heistä oli kirjastonhoitaja Mervi Mustonen.

Mervi Mustonen on ollut ja on monessa mukana. Kirjasto on ollut hänen työpaikkansa yli 40 vuotta. Lisäksi hän kirjoittaa kolumneja kaupunkilehti Kemi-Tornioon naisten asemasta ja osallistuu seurakunnan vapaaehtoistoimintaan. Hän on ollut muun muassa Tornion seurakunnan kirkkovaltuuston varapuheenjohtajana, ja seurakunnan kirkkovaltuustossa on menossa kahdeksas kausi. Hän on yksi 17 naisesta 27 kirkkovaltuutetun joukossa. Mervi on pitänyt 15 vuotta pyhäkoulua lapsille ja ollut yhtä kauan lähetystyönsä. Luottamustoimiin kuuluvat myös päivystykset Lähimmäisen kammariissa ja seurakunnan vaaleissa.

Vuonna 2012 valittiin ensimmäinen naispappi kappalaisen virkaan Tornion seurakunnassa. Mervi Mustosen mielestä sopivin valittiin.

Kansainvälinen diakonia on Mervin sydäntä lähellä. Hän on koonnut joulupaketteja Romanian ja Moldovan lapsille ja edistänyt köyhien maiden tyttöjen kouluttamista Suomen Lähetysseuran Tasaus-toiminnassa. Mervi toteaa, että naiset pyörittävät yhteiskuntaamme: äänestävät aktiivisemmin, opiskelevat ahkerammin, pyörittävät vapaaehtoisia hankkeita. Kun kouluttaa naiselle ammatin, hän kouluttaa lapsensa ammattiin ja elämään.

Mervi Mustonen jakoi syksyllä 2015 Tornion matkakeskuksessa teetä ja välipalaa turvapaikan hakijoille viikon ajan. – Kuva: Pohjolan Sanomat, Sari Peltari-Heikka

Kipinän lähetystyöhön Mervi Mustonen sai jo kouluikäisenä, kun hän kuunteli Ambomaalla ja Angolassa lähetystyöntekijänä 1931–46 toimineen Tuure Vapaavuoren tarinoita. Rippipappikin painotti seurakunnan työaloista juuri lähetystyötä. Kouluaikainen ystävä, jonka perhe asui Etiopiassa lähes 30 vuotta, antoi kasvatusta lähetystyölle.

Vuonna 2012 Mervi oli Tansaniassa tutustumassa Suomen Lähetysseuran ja yhteistyökirkkojen työhön. Kohdemaasta hän olisi halunnut siirtää suomalaisen yhteiskuntaan tansanialaista yhteisöllisyyttä, toisistaan huolehtimista ja ikäihmisten kunnioittamista.

Syksyllä 2015 alkoi Tornio näkyä mediassa, kun noin 17 000 turvapaikanhakijaa valitsi reitin Ruotsista Suomeen sen kautta. Jo syyskuussa Tornion järjestelykeskus aloitti toimintansa. SPR:n työntekijät ja 66 vapaaehtoista torniolaista – naisia suurin osa – vastasivat majoituksesta ja ruokailusta kuuden kuukauden ajan. Satatuhatta ateriakokonaisuutta hoidettiin vapaaehtoisten tuella. Myös

muutama Suomalaisen Naisliiton Tornion yhdistyksen jäsen oli mukana auttamassa sekä jakamassa teetä ja välipalaa. Mervi oli yksi heistä. Eikä vain matkakeskuksen sisätiloissa, vaan muutaman kerran jopa ulkosalla.

Keskuksella on ollut merkittävä rooli turvapaikanhakijoiden vastaanotossa valtakunnallisella tasolla, ja se on ollut oiva esimerkki myös kansainvälisesti.

Lokakuussa Mervi Mustonen sai Hilja Vilkemaan tunnustuspalkinnon Minna Canth -seminaarissa Torniossa aktiivisesta vapaaehtoistyöstä naisten aseman auttajana ja lasten lukutaidon edistäjänä.

Tunnustuspalkinnostaan Mervi Mustonen on nöyrä ja hiukan hämillään. Ei tarvitse olla. Hän on sen ansainnut. •

Fredrika Bremerin reliefi Kuubassa

Osallistuin elokuussa luokkakokoukseen, joka pidettiin koulutoverini Ulla Bremerin kotona Hyvinkäällä. Ullan veli Juhani Bremer kertoi suvustaan ja näytti valokuvaa, joka oli otettu Kuubassa hänen sukulaisensa Fredrika Bremerin muistoksi tehdystä reliefistä.

Juhani Bremer kertoi kuulensa, että erään majatalon seinässä Havannassa oli Fredrika Bremerin muistoksi tehty reliefi. Kun hänen sisarensa Ulla Huhta (os. Bremer) oli miehensä kanssa lähdössä Kuubaan, hän kehotti sisartaan olemaan tarkkana. Matkaopas olikin sitten kaupunkierroksen aikana todennut, että ”on täällä suomalaisillekin nähtävää” ja vienyt ryhmän reliefin luokse. ”Siskoni oli tunnistanut Fredrika Bremerin ja todennut, että ’mehän olemme sukulaisia’, Juhani Bremer kertoo ja jatkaa, että reliefi oli kiinnitetty seinään 2001, eli 200 vuotta Fredrikan syntymän jälkeen.

Fredrika Bremerin (1801–1865) nimi on meille naisliittolaisille tuttu; olihan hän aikansa tunnetuimpia suffragetteja, joka julkisella toiminnallaan ja kirjoituksillaan vaikutti naisasian ja tasa-arvo liikkeen tunnetuksi tekemiseen paitsi Pohjoismaissa, myös muissa maissa, muun muassa Yhdysvalloissa ja Kuubassa.

Laatassa lukee vapaasti käännettynä:

13. tammikuuta 1851 saapui Kuubaan kuuluisa ruotsalainen kirjailija Fredrika Bremer. Hän asui tässä rakennuksessa, silloisessa Casa de Hospedaje-majatalossa, jonne tuli hänen maanmiehensä, kuuluisa tähtisopraano Jenny Lind. Herkkä ja hienotunteinen Fredrika Bremer tavoitti kuubalaisten sielun, ymmärsi itsenäisyysmielisten vaatimuksia ja paljasti orjuuden häpeän. Hän taisteli naisten oikeuksien puolesta ja rakasti tätä paratiisia pitämäänsä saarta ja sen luontoa. Säilyköön kiintymyksemme ja kiitollisuutemme tähän ainutlaatuihin ja sisarelliseen matkajaan. Havannan Historiantutkijoiden toimisto vuonna 2011.

Fredrika syntyi Piikkiössä, Turun lähellä olevassa Tuorlan kartanossa. Suomi kuului tuolloin Ruotsiin, mut-

ta vuodesta 1809 lähtien Venäjään. Suomea ei siis virallisesti ollut Fredrikan elin-aikana. Bremerin perhe muut-

ti Ruotsiin Fredrikan ollessa kolmevuotias ja asettui Årstan kartanoon Tukholman lähelle. Fredrikan varakkaassa perheessä pojat saivat koulutuksen, mutta tyttöjen oli pysyttävä kotona ja opeteltava seurapiiritapoja. Tyttöjen ja poikien erilainen kohtelu ja tyttöjen ankara kuri aiheuttivat Fredrikassa kapinaa ja saivat hänet tiedostamaan tasa-arvon merkityksen.

Esikoisteos *Teckningar utur hvardagslifvet* ilmestyi 1828 Fredrika Bremerin ollessa 27-vuotias. Se kuten muutkin hänen ensimmäiset teoksensa ilmestyivät nimettöminä samoin kuin kuulun tanskalaisen kirjailijan Karen Blixenin, sillä naisten kirjoituksilla ei tuolloin katsottu olevan arvoa. Fredrika Bremerin kirjoitukset herättivät kuitenkin Ruotsissa huomiota, ja Bremerien perheystävän Frans Mikael Franzenin paljastettua Ruotsin akatemialle niiden kirjoittajan, naiselle myönnettiin kultamitali. Vaikka Fredrika oli vailla koulutusta, hän pääsi Ruotsin kirjallisiin piireihin. Se ja hänen vilkas kirjeenvaihtonsa eurooppalaisen sivistyneistön kanssa syvensivät hänen kiinnostustaan filosofisiin ja yhteiskunnallisiin asioihin. Varakkaan perheensä tuen turvin hän saattoi matkustaa eri maissa ja perehtyä yhteiskunnallisiin asioihin.

Naisasianaisten tietoisuuteen Fredrika Bremer nousi tendenssiromaanillaan Hertha, joka ilmestyessään vuonna 1856 nostatti kiivaan polemiikin. Kirjoittajaa syytettiin siveettömyydestä, kun hän rohkeni arvostella perheenisän valtaa määrätä täysi-ikäisten tyttäriensä tulevaisuudesta ja vaatia naisille koulutusta, omistusoikeutta ja oikeutta omaan ammattiin. J.V. Snellman, joka oli suosinut

Fredrika Bremer.

Fredrika Bremeriä, kirjoitti Literaturbladetin tylyn arvostelun, jossa muun ohessa neuvoi, miten naissuvun oli meneteltävä pysyäkseen miesten suosiossa. Herthan myötä kirjailija menetti kansansuosionsa, ja hän matkusti vuosiksi ulkomaille. Fredrika Bremer ei avioitunut, vaikka hänen kirjeenvaihtoystävänsä ja ihailijansa rehtori Per Johan Böcklin kosi häntä. Rukkasista huolimatta heidän ystävyytensä säilyi lämpimänä Fredrikan kuolemaan asti •

LISÄTIETOA:

Muutamia piirteitä Fredrika Bremerin kehityselämästä, Lucina Hagman, 1901. Naisasialiitto Unioni Suomessa.

Fredrika Bremer, kuvaus vuosisatamme alkupuolelta, Lucina Hagman 1886.

Katri Lehto: Bremer, Fredrika (1801–1865), Katri Lehto, Suomalaisen Kirjallisuuden Seura

Fredrika Bremer, Kansallisbiografia-verkkojulkaisu 11.10.2000 (maksullinen).

Aira-talo juhli 90 vuottaan

Aira-talo on ulkoasultaan tiukan klassinen.

Alvar Aalto on suunnitellut Jyväskylään useita rakennuksia. Yksi niistä on Aira-talo, joka on erityisen rakas Jyväskylän naisliittolaisille.

Aira-taloksi kutsutaan Jyväskylässä Tapionkadulla olevaa Alvar Aallon suunnittelemaa rakennusta. Se valmistui vuonna 1925 ja oli kaupungin komeimpia ja moderneimpia asuinrakennuksia. Talossa oli juokseva kylmä vesi ja sisävesat, mikä oli tuolloin ylläsytyä Jyväskylässä, ja asuntoja lämmitettiin kaakeliuuneilla ja puuliesillä. Sisäänkäynnit olivat pihan puolella.

Talo rakennettiin rautatieläisten asuintaloksi, jonka osakkeita saivat ensisijassa omistaa valtionrautateiden virkamiehet ja palveluskuntaan kuuluvat.

Kun talo valmistui, paikallisissa lehdissä kerrottiin sen olevan ”ulospäin miellyttävä nähtävyys, sillä ovathan sen

piirteet arkkitehdin taiteellisen maun muovaamat. Ja sisusta on käytännöllinen yksinkertaisine, mutta kodikkaine huoneistoinen. Huoneet ovat sangen tilavia ja hauskoja, ja varustetut lukuisilla säilytyskomeroilla y.m. mukavuuksilla. Keittiöt ovat ajanmukaisesti varustetut yleensäkin pienen perheen kotuulliset vaatimukset.”

Aira-talosta ei voi puhua mainitsematta Girsenin sisarusia Annaa ja Alicea, talon ensimmäisiä asukkaita, ja kirjasto-tarkastaja Olga Risulaa.

Girsenin sisarusukset olivat varakkaan jyväskyläläisen kauppiaan tyttäriä, jotka joutuivat perheen omaisuuden huvetessa hankkimaan elantonsa. Alice oli toimesta valtionrautateilla, Anna hoiti yhteistä taloutta. Työ VR:llä ei Alicea liiemmin kiinnostanut, mutta ihmiset sitä enemmän. Hän jutteli tuttaviansa kanssa, vaikka lippulukulle oli pitkä jono. Valittajille hänen kerrotaan tokaiseen: ”Lipunostajia riittää aina, mutta ystäviä tapaa harvoin”.

Kun Jyväskylän naisliittolaiset tekivät toukokuussa 1947 kevätretken, Rauha Kilpikoski Huuskonen kirjoitti säkeet 23 naiselle. Olga Risulalle hän riitteli Arvon mekin ansaitsemme -laulun sävelillä näin: ”Ensin tämä Risula, hän Valkonauhahan ritari, tiedon, taidon tyrkyttäjä, terävä kuin tikari. Puheet rustaa loistavaiset, sanat sinkoo tenhovoimat perään. Laulut olivat myös ohjelmanumero Aira-talon 90-vuotisjuhlassa.

Kaikki kolme toimivat Suomalaisen Naisliiton Jyväskylän osastossa, Alice osaston perustamisesta eli vuodesta 1907 alkaen.

Olga Risula oli sisarusia monipuolisempi naisvaikuttaja. Hän oli kiinnostunut raittiustyöstä, toimi Jyväskylän holhouslautakunnan jäsenenä, kuului Keski-Suomen kansalaisopiston johtokuntaan ja lauloi Naiskuoro Vapuisissa. Naisliitossa hän toimi aktiivisesti ollen Jyväskylän osaston puheenjohtajana 15 vuotta. Hän esitelmöi naisliikkeen tilaisuuksissa lempiteemanaan naisten kamppailu oikeuksiensa puolesta.

Olga Risula on myös yksi Jyväskylän Minna Canth -patsaan hankkijoista. Tosin hän ei nähnyt unelmansa toteutumista, sillä patsas valmistui vasta hänen kuolemansa jälkeen. Sen sijaan toinen patsashankkeen aktivisteista, Alice Girsenin, osallistui patsaan paljastamistilaisuuteen vuonna 1962.

Olga Risula kuoli joulukuussa 1958. Omistamansa huoneiston hän testamenttasi Naisliiton Jyväskylän osastolle ja Naiskuoro Vapuille, jotka omistavat sen edelleen. •

Leena Krohn, 80-vuotias tähtitoimija

Leenan syntymäpäiväjuhlissa oli naisystäviä liki 70 vuoden ajalta.

Leenä Krohn, Suomalaisen Naisliiton kunniapuheenjohtaja, täytti pyöreitä vuosia heinäkuussa. Hän katsoi, että juhlia ei kannata pitää, kun Suomi on kiinni ja väki kaukana kaupungeista. Niinpä Leenan 80-vuotispäiviä vietettiin alkusyksystä suvun kanssa – Leenalla on neljä lasta ja viisi lastenlasta – ja lokakuuisena lauantaina kumppanuusverkon kanssa Helsingin Jätkäsaarella, yhteisöllisessä Malta-talossa. Ulkona säihisi merituuli, mutta sisällä oli lämmintä upean syntymäpäiväsankarin ja mielenkiintoisten vieraiden iloisessa kohtaamisessa. Tuoleja vaihtaen tultiin tutuiksi ja saatiin uusia ystäviä.

Mukana oli neljä Leenan oppikoulukaveria 67 vuoden takaa. He ovat työvuosien jälkeen löytäneet toisensa uudestaan. Leenan kerrottiin olleen luokan valon tuoja, oikeudenmukaisuuden vaali ja visaisten kysymysten opettajille esittäjä.

Lastentarhanopettajaliiton toiminnanjohtaja-työkumppaneista kolme oli paikalla. Kuulimme Leena Krohnin muodostaneen 1980-luvulla Lastentarhanopettajayhdistyksestä todellisen edunvalvonta-ammattiliiton. Synttärissankarimme sanottiin opettaneen vierellään toimineille tuloksekasta verkostoitumista.

Leenä Krohnin 13 vuotta kestänyt työ Naisjärjestöjen Keskusliitossa oli koskettanut monia. Kiitosta annettiin niin ansiokkaasta toiminnanjohtajan tehtävien hoitamisesta, osavasta talousjohtamisesta ja onnistuneesta apurahojen hausta kuin huomaavaisesta alaisten kohtaamisesta ja tehtäviin perehdyttämisestä sekä korttikampanjoista, joista slogan Kehu nainen päivässä elää edelleen. Myös Leenan aktiivista kansainvälistä toimintaa kiitettiin, samoin sitä, että hänen aikanaan Keskusliiton rahoitus vakinaistettiin. Leenan toimintatavoilla on ollut hyvä jatkaa.

Kun heinäkuussa 2000 Helsingissä järjestetty International Council of Women -yleiskokous oli päättynyt ja kaikki siihen liittyvät jälkityöt hoidettu, Leena Krohn jäi Naisjärjestöjen Keskusliitosta eläkkeellä, jonka toiminnan johtajana oli ollut 13 vuotta. Hän jatkoi kuitenkin järjestöuraa, mutta nyt harrastuksena Suomalaisessa Naisliitossa Helsingin osaston puheenjohtajana ja Opetusneuvos Hilja Vilkemaan stipendisaatiön hallituksen jäsenenä.

Suuri joukko Suomalaisen Naisliiton hallituksen ja työryhmien jäseniä, Helsingin yhdistyksen väkeä, Opetusneuvos Hilja Vilkemaan Stipendi-

Leena Krohn sai juhlissaan kehuja roppakaupalla – ja jakoi niitä yhtä auliisti vierailleen. Tässä onnittelijana Stark, Naisliiton entisiä puheenjohtajia.

säätöön hallituksen jäseniä sekä pari NYTKISin toimijaa kertoi iloaan siitä, että on saanut tehdä työtä Leena Krohnin kanssa. Hänen ystävällisyytensä ja huomaavaisuutensa sekä peräänantamaton feminisminsä ja monipuolinen osaamisensa ovat edelleen mallina vierellä kulkijoille. Järjestösisaret kiittelivät myös huomaavaisuutta, jota Leena osoittaa aina kokouskumppaneitaan kohtaan ja sitä, että hän muotoilee esityksensä – myös kehittämissasiat – aina niin, ettei loukkaa ketään. Hänen viisaita kannottojaan on ilo kuunnella.

Tapasin Leena Krohnin runsas kymmenen vuotta sitten Suomalaisen Naisliiton vuosikokouksessa. Kun valittiin hallituksen jäseniä erovuorossa olevien tilalle, lahtelainen kokousedustaja sanoi, että Suomalaisen Naisliiton Oulun yhdistyksessä on niin vähän jäseniä, että ei heille pidä mitään hallituspaikkaa antaa. Tällöin Leena Krohn otti puheenvuoron ja sanoi, että sehän olisi väärin.

Koulutyttö-Leena ei hyväksynyt väärin kohtelua, eikä hän vielääkään sitä hyväksy. •

Eeva Kilpi feminismin pesäkkeessä

Eeva Kilpi opasti kirjoittamaan muistikuvat heti käsin paperille. Oikealla haastattelija Tuulikki Ritvanen.

Illasta tuli lämmin, sydämellinen ja tunteikaskin, kun Helsingin yhdistyksen vieraaksi tuli lokakuussa kirjailija Eeva Kilpi, 88.

– Nyt mulle tuli kultavieras, tilaisuuden juontaja Tuulikki Ritvanen toivotti kirjailijan tervetulleeksi ja määrittä näin illan leppeän sävyn.

Muistelut ja luetut runot liikuttivat kyyneliin niin kirjailijan kuin yleisön. Eeva Kilpi osoittautui huumorintajuiseksi, teräväksi ja vaatimattomaksi naiseksi. Naurettiin paljon. Kehuja ja kiitoksia jaettiin puolin ja toisin. Kohdattiin ainutlaatuisella tavalla sanan parissa.

Illan aiheena oli Eeva Kilven muistelmatriilogia Talvisodan aika, Väli rauha, ikävöinnin aika ja Jatkosodan aika. Niihin perustuvan näytelmän Evakkotytön tarinan helsinkiläiset katsoivat Lahdessa jäsenillan jälkeen.

Kirjailija arveli, ettei enää pystyisi kokoamaan nuoruuden muistoja kirjoiksi. Hän epäili, kestäisikö lukeakaan muistojaan sodan ajalta. Lahden näytelmä osoittaa, että sota-ajan kokemuksia kuitenkin nyt kerataan, ehkä siksi, että ollaan jo lähellä kuolemaa.

– Se on arvoitus, miten Suomi sodan kesti. Oliko siihen valmius, kun oli aikaisemmilta polvilta kerättyä tietoa. Äiti kertoi meille, miten perhe selvisi kansalaissodan aikana.

Sodan ajan hän muistaa hyvin sekavana.

– Läheiset alkoivat merkitä paljon, he tuntuivat arvokkailta. Soisin että nyt olisi samaa läheisyyden tunnetta.

Päiväkirjaa Eeva Kilpi kertoi pitäneensä jo varhain.

– Olen tehnyt muistiinpanoja koko elämäni, hän sanoi ja suositteli sitä muillekin. Hän painotti, että mieleen nousevat muistikuvat pitää vaikka yöllä nousta kirjoittamaan ylös. Ne on kirjoitettava kynällä paperille, koska kirjoitettu sana on eri kuin puhuttu.

– Kun muistojen osaset siten kokoa, syntyy laaja kuva, kirjailija opasti. Valtavan aineiston, lukemattomien muistilappujensa tulevasta kohtalosta hän kertoi olevansa hieman huolissaan.

Tuulikki Ritvasen mukaan Eeva Kilpi on kirjoittanut 32 kirjaa.

– Uskomatonta. Onkohan siinä laskuvirhe, kirjailija päivitteli.

– Feminismi on ollut tärkeä osa tuotantoasi, Tuulikki jatkoi. Eevaa sinuteltiin hänen toivomuksestaan.

– Kyllä, taustalla oli raivos-tumisia kotona.

Eeva Kilpi tunnetaan myös rohkeista teksteistä, joissa seksikin on mukana.

– Aihe pyrki pakosti esiin. Seksuaalisuus on niin vahva asia ihmiselämässä, eikä sitä ole juuri kuvattu naisen kannalta. Yllätyksiä silti sattui. Tama-raa kirjoittaessa mies nousikin päähenkilöksi.

– Se tuli avioeron jälkeen. Teksti vain vaati tilaa, kirjoittaminen oli psyykinen prosessi.

Arvoitukseksi kirjailija sanoi sitäkin, että tuli kirjoittaneeksi runoja.

Naisliittolaiset lausuivat runot Laulu rakkaudesta ja Elämän evakkona. Kirjailija pohti tyyneesti, ettei tiedä, onko mielikuvien vyörymäinen mättäminen hyvää kirjallisuutta.

– Lukija tekee runosta sen mikä se on. Syyttäkää itseänne. Kuulijat olivat osansa tehneet ja lähes hyrisivät tyytyväisyydestä. Eeva Kilpin vakuutti hyvästä mielestä ja ihasteli illan päätteeksi Aurorankadun kirjastoa ja ilmapiiiriä ”naisasian keskellä, feminismin pesäkkeessä”.

Helsingin yhdistyksen tutustuminen naisasianaisiin jatkui marraskuussa Kansallisteatterissa Minna Canthin elämästä tehdyn näytelmän parissa. •

kirjaviisaat

Riitta Jalonen
KIRKKAUS
Tammi 2016

”Olen kirjoittanut valtavalla voimalla, sisälleni on vuosien aikana syntynyt liuta ihmisiä... sisälläni oleva tuuli kuljettaa sanat oikeaan paikkaan... eikä minun tarvitse kuin pitää kynää kädessä ja kuljettaa sitä pitkin paperin pintaa...”

Kirkkaus on Riitta Jalosen fiktiivinen elämäkerta uusseelantilaisesta palkitusta kirjailijasta Janet Framesta (1924–2004).

Janet Frame elää perheessä, jossa on koettu paljon vastoin-käymisiä. Veli sairastuu kaatumatautiin, kaksi sisarta hukkuu, elämä on niukkaa. Janet yrittää itsemurhaa ja joutuu mielisairaalaan, jossa saa lukemattomia sähköshokkeja. Hänelle ollaan jo tekemässä lobotomia, kun hänen novellikokoelmansa yllättäen saa kansallisen kirjallisuuspalkinnon. Skitsofrenia-diagnoosi perutaan, ja hän löytää auttavia ystäviä.

Fiktiiviset elämäkerrat vievät mielestäni lähemmäs henkilöä kun perinteiset elämäkerrat. En ole lukenut Framen teoksia – eikä niitä ole käännettykään suomeksi – mutta en voi olla kuvittelematta, että kirjan teksti muistuttaa hänen omintakeista kieltään. Muistan ihailleeni Mäkelän Kivi-teosta, fiktiivistä Aleksis Kivi -elämäkertaa, jossa kielikin on kuin Kiven kieltä. Molemmissa on todella menty kohteen ”nahkoihin”, ja lukijasta tuntuu kuin kuulisi kohteen äänen.

Riitta Jalonen kertoo kirjansa lopussa, että Janet Frame

on ollut hänen mielessään parikymmentä vuotta ja nyt kypsyynt kirjaksi. Uusseelantilaisen kolmiosainen omaelämäkerta ja varsinkin kirja Owls Do Cry ovat vaikuttaneet häneen syvästi. Pitkä kypsyttelyaika on ollut kirjalle hyväksi.

Janet Frame on yliherkkä ihminen. Hän aistii asiat selväkuuloisesti, selvänäköisesti ja selvätuntoisesti. Hän on sekä avoin että sulkeutunut, usein tyly ja pois kääntynyt. Hänen herkat vaistonsa eivät kestä todellisuutta. Hänen huomionsa ihmisistä ja ympäristöstä ovat henkeäsalpaavan alastomia ja totuudenmukaisia.

Onko taiteilijan oltava niin herkkä, että hänen mielensä ajoittain särkyy, jotta hän pystyy luomaan todella suurta taidetta? Miten moni suomalainen kirjailija onkaan ollut Lapinlahden sairaalassa! Janetille voimakkaasti sisäisestä maailmasta tuli pakotie todellisuudesta.

Edellä sanomani ei saa vieroittaa lukijaa kirjasta. Jalosen teksti on nautittavaa, tuoretta ja yllätyksellistä, paikoin ällistyttävän nerokasta. Lumoava kirja!

– Tuulikki Ritvanen

Aura Korppi-Tommola
MIINA SILLANPÄÄ
EDELLÄKÄVIJÄ
SKS 2016

Suomesta levisi 80 vuotta sitten maailmalle uutiskynnyksen ylittänyt tieto. Sosialidemokraattisen pääministerin Väinö Tannerin hallitukseen oli nimetty 13. joulukuuta 1926 apulaissosiaaliministeriksi saman puolueen kansanedustaja Miina Sillanpää.

Hän oli ensimmäinen naisministeri Suomessa ja maailmallakin harvinaisuus, toinen ministeriksi noussut nainen. Ensimmäiseksi ehti tanskalainen sosiaalidemokraatti, opetusministeri Nina Bang.

Miina Sillanpää oli aikansa julkkis, pitkäaikainen kansanedustaja ja monialainen vaikuttaja. Professori Aura Korppi-Tommola on nimennyt äsken julkaistun kirjansa osuvasti Miina Sillanpää Edelläkäviä.

Tänä vuonna on vietetty Miina Sillanpään syntymän 150-vuotisjuhlaa. Yleisesti hänestä tiedetään vähän. Kirjan soisikin osuvan monen lukijan käteen, sillä se tuo selkeästi esiin kohteensa toiminnan laajuuden. Tämän personaakin esitellään, vaikka nykymalli-

seen syväporaukseen kirjoittaja ei ole lähtenyt.

Teoksen painoa lisää, että se valottaa koko yhteiskuntaa ja selvittää kohteen aloitteiden ja ideoiden kulkua nykypäivään asti. Kirjan luettuaan toivoisi, että Miina Sillanpäästä tehtäisiin pitkä elokuva. Ainakin aineksia olisi.

Miina Sillanpää lähti 12-vuotiaana kotitorpasta Jokioisilta 1878 töihin Finlaysonin tehtaalte Forssaan. Kun hän kuoli 1952, hän kuului maan ensimmäisiin 1907 valittuihin kansanedustajiin. Hän toimi parlamentissa paria katkosta lukuun ottamatta vuoteen 1948. Hän oli maan ensimmäinen naisministeri ja sai toisena naisena talousneuvoksen arvon. Hän edisti muutosta kohti hyvinvointiyhteiskuntaa eduskunnan lisäksi Helsingin hallinnossa ja perustamisensa kansalaisjärjestöissä. Huikea elämäankaari.

Kirjoittaja jakaa Miina Sillanpään toiminnan selviin osiin: lastensuojelu ja ensikotitoiminta, palvelijattaret ja kotitaloustyö sekä naisten yhteistyö ja tasa-arvo.

Työläisnaisilla oli Aura Korppi-Tommolan mukaan visio yhteiskunnasta, jossa työikäisten, naisten ja lasten oikeudet toteutuisivat. Heidän unelmansa vastasi jo 1900-luvun ensimmäisinä vuosikymmeninä pitkälle nykyaikaista hyvinvointiyhteiskuntaa. He eivät voineet arvata elintason nousua, mutta eivät sitäkään, ettei kaikkia ongelmia ratkaisaisi sadassakaan vuodessa.

Miina Sillanpään työn huippu oli ministerikausi 1926–1927, jolloin sukupuolten tasa-arvo eteni ja

Tannerin hallitus aloitti uuden avioliittolain valmistelun. 1930 voimaan tullut laki antoi naimisissa olevalle naiselle oi-

keuden päättää omaisuudestaan ja tuloistaan. Laki naisten kelpoisuudesta valtion virkoihin hyväksyttiin 1926. Aiemmin naisten oli pitänyt virkaa hakiessaan anoa vapautusta sukupuolestaan.

Miina Sillanpään merkitys valtakunnan politiikassa oli kirjoittajan mukaan siinä, että hän kuului tannerilaisiin maltillisiin sosialisteihin, jotka johdattivat Suomen läntisen demokratian tielle kohti pohjoismaista hyvinvointiyhteiskuntaa. Miina Sillanpäästä tuli ensimmäisenä naisministerinä myös sukupuolen välisen tasa-arvon symboli.

Miina Sillanpään menestykseen kirjoittaja löytää useita syitä. Hän näkyi usein julkisuudessa ja toimi päätoimittajana lähes katkotta 1905–1944 ja vastasi lehdissä kärkeästä saamaansa arvosteluun. Maakuntamatkat ministerinä kasvattivat näkyvyyttä kautta maan. Hän oli lisäksi hyvä puhuja.

”Hän laittoi itsensä likoon asiansa puolesta ja otti vastaan ajoittain erittäin raskaan kritiikin. Hän kykeni myös yhteistyöhön muiden puolueiden edustajien kanssa, mistä omat häntä ajoittain moittivat”, Korppi-Tommila kirjoittaa.

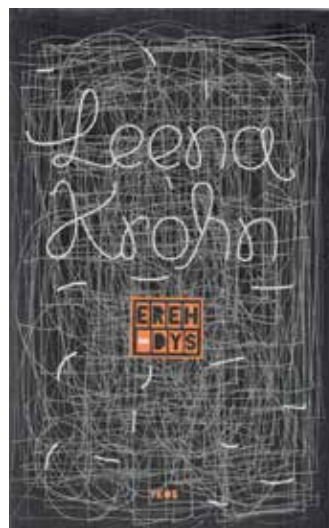
Miina Sillanpää oli rohkea ja sitkeä. Hän saattoi vuosi toisensa perään ajaa tärkeitä asioita yksin ja muiden kanssa.

– Kirsti Pohjonen.

Leena Krohn
EREHDYS
Teos, 2015

Mitä tapahtuu kirjastossa, kun kirjailija saapuu paikalle, häntä haastatellaan ja hän tulee yleisönsä eteen. On kaiketi tarkoitus keskustella kirjailijan novelleista.

Leena Krohn kirjoittaa tästä pienen romaaninsa Erehdys kehyskertomuksessa, ajankoh-

taisessa kuvauksesta kuplista, joissa itse kukin elämme.

Kirjastossa jokainen osapuoli puhuu toistensa ohi. Kirjailija E., kirjastovirkailija, paikallislehden toimittaja ja yleisö eivät kohtaa toisiaan. Yleisölle on tärkeämpää keskustella sosiaalisessa mediassa tai ainakin räplätä kännyköitä. Kirjastomachinean tunnelma on kuin vanhassa sanonnassa ”Hyvää päivää! Kirvesvartta”.

Kirjastovirkailijan kaavamaiset tokaisut ”Onko kysymyksiä” eivät johda keskusteluihin, vaan epärelevantteihin kommentteihin. Yleisön aggressioita vyöryy omissa ajatuksissaan viipyvää, matkasta väsynyttä kirjailijaa kohti.

Kehyskertomuksen voi tulkita Leena Krohnin kannanotoksi kustannusmaailman kirjailijalle luomaan rooliin, jossa kirjailijan tulisi olla teostensa kiertävä markkinoija, kirjallisen shown tarjoaja.

Novellit kirjan kehyskertomuksen sisällä ovat tuttua Krohnia. Pieniä episodeja, joiden unet, epätodelliset tapahtumat ja muistojen verkostot tulevat lukijan iholle. Selittämättömät katoamiset, vaanivat henkilöt, oudot valoilmiot ja

koetut kauhut luovat jännitteitä, pelkoa ja ahdistusta. Mutta jokainen lause tarkentuu ja laajentuu merkitykseltään, kun siihen palaa ja sitä pohtii.

Novelleissa on myös kosolti kaipausta elämän ja luonnon kauneuteen, sen harmoniseen, matemaattiseen järjestykseen. Ja niitäkin enemmän niissä on teräviä, hiljaisen huumorin maustamia havaintoja menneisyydestä, nykyisyydestä ja uljaasta digitulevaisuudesta. Retroterapeutti julistaa, miten hänen terapiallaan kukin muistoihinsa tyytymätön voi korjata ja määrittää uudelleen menneisyytensä.

Biologinen vääjäämättömyys, kuolema, on mukana monessa Leena Krohnin kirjoissa. Samoin nyt kirjailija E:n elämässä. Kirjastotilaisuuteen tullessa hän oli erehdyksessä nähnyt autonsa edessä esteen, jarruttanut ja ollut aiheuttaa kolarin. Erehdys painoi hänen mieltään koko matinean ajan. Paluumatkalla valojen ja varjojen tuoma kokemus esteestä toistuu. Mutta nyt se olikin todellinen, kirjailija menehtyy.

– Riitta Mäkelä

Helena Ruuska
ELÄMÄN KIRJAILIJA
EEVA JOENPELTO
WSOY 2015

Tietokirjailija, FT Helena Ruuskan elämäkertakirja Eeva Joenpellostä (1921–2004) on valtava lukukokemus, eikä yksin sivumäärältään. Kirjoittaja osoittaa tarkkaan, miten ”elämä siirtyy kirjallisuuteen ja kirjallisuus elämäksi”, ja teksti on sujuvaa, paikoitellen jännittävääkin. Lähteiden määrä on mittava, muun muassa naistenlehtiä on paljon.

Eeva Joenpelto kirjoitti liki 30 teokseensa ympäristönsä,

perheensä ja omaa historiaa sääty-yhteiskunnasta kaupunkien sykkeeseen. Lähteinä olivat muistot, tarinat, omat kokemukset ja havainnot, koti- ja ulkomainen kirjallisuus sekä tutkimuskirjallisuus.

Tunnetuimpia Eeva Joenpellon teoksia ovat psykologinen ja yhteiskunnallinen naiskuvaus Neito kulkee vetten päällä, länsiuusmaalaiseksi saagaksi kasvava neliosainen Lohja-sarja, yksinäisyydestä ja kunnallispolitiikan kiemuroista kertova Tuomari Müller, hieno mies, joka sai Finlandia palkinnon 1994, sekä tahtonaisten kerros kerrokselta paljastava Elämän rouva Glad.

Eeva Joenpellon varhaisiksi esikuviksi Helena Ruuska nostaa kertovan kaunokirjallisuuden edustajia: Yhdysvaltain Syvän etelän William Faulknerin sekä ruotsalaiset, maalaistyöväen kuvaajan Ivar Lo-Johanssonin ja työläisnaisista kirjoittaneen Moa Martinssonin, joita – muun muassa – kustannusallalla toiminut aviomies Jarl Hellmann suositteli kirjailijanuura miettivälle vaimolleen.

Myös Eevan isä, sammattilainen kauppias Emil Joenpelto oli lukumies. Kun hän luki tytarelleen F.E. Sillanpään Hurs-

kasta kurjuutta, luku katkesi itkuun. Syyksi Eeva sittemmin ymmärsi vuoden 1918 sisällissodan. Eikä isoäiti Matilda Kaven, kaksinkertainen leski, muusta puhunutkaan kuin kapina-ajoista. Hän oli oikeudenmukaisuutta korostavan isän ohella tärkeä esikuva traumaista selviävänä, kielellisesti lahjakkaana naisena.

Myös Eeva Joenpelto oli selviytyjä: jo nuorena hän selvisi lähiomaisten kuolemasta, aikuisiällä avioerosta ja molempien poikiensa kuolemasta.

Läpi tuotantonsa Eeva Joenpelto oli eepikko. Kirjojen pääosissa ovat yksilöt, joiden kohtaloihin vahvasti vaikuttivat yhteiskunta sekä sen ristiriidat ja muutokset. Koska hän ei ollut tiivis, esteettinen modernisti, häntä pidettiin 1950-luvulla vanhanaikaisena kirjailijana, 1960–70-lukujen poliittisissa suhdanteissa taas kirjailevana, porvarillisena vallasrouvana.

”Olen Joenpelto, en Joenhyry tai Joenmeri”, Eeva Joenpelto kuittasi arvostelun.

Kirjailijalta on myös peräisin lause, että hänen uljas ja kookas ulkomuotonsa oli isältä saatu ainoa perintö. Helena Ruuska toteaa, että isän perintöä oli myös tarve rakentaa Sammattiin kylän kookkain talo, Vares-Kantola, nykyinen kirjailijaresidenssi. Isä oli aikoinaan sivuutettu perimästä isoa kotitaloan.

Perintöä tuli myös isoäiti-Matildalta, joka kirjailijan kertoman mukaan muisteli 90-vuotispäivillään Lönnrotia: ”...kyllä mää sen montakin kertaa tapasin. Ja kyllä vaan muaikin yritti...” Kun kirkkoherran rouva oli poistunut syntymäpäiviltä, Matildan tytär, Eevan äiti, torui omaa äitiään: ’Puhutte proosaa ja valehtelette... Lönnrot on aikoja sitten kuollut.’ Matilda nautti tilanteesta

ja vastasi: '...pitäähän ihmisille kertoa...proosaa ne tahtoo kuullakin'."

Eeva Joenpeltoakin on epäilty valehtelijaksi. Mutta eihän eepisen proosan kirjoittaja ole historiankirjoittaja. Hänellä on kirjailijan taiteellinen vapaus.

– Riitta Mäkelä

Minna Rytisalo LEMPI

Gummerus 2016

Syksyn esikoiskirjaan Lempi tarttuminen oli todella palkitsevaa. Vaikuttava teos, taitavaa kerrontaa, loistavaa kieltä!

Kirja on kaunis ja ehjä kertomus rakkaudesta, rujo ja tiivis. Teksti on vailla ylimäärisiä rönsyjä, korostuksia ja toistoja. Se on kuin koruomelta palttina joukossa. Sitä on luettava ajatellen ja keskittyen, muutoin pienen lauseen merkitys tarinassa hukkuu.

Kirjassa kolme henkilöä kertoo Lempistä, joka itse ei ole enää kertomassa tarinaansa. Lempillä on kaksoissisar, jonka kanssa lapsuus ja nuoruus on eletty tiiviisti yhdessä. Tytöt ovat kuitenkin erilaisia. Sisar kärsii kadotettuaan yhteyden Lempiin ja tarvitsisi siskon tukea tutustuttuaan Lapin sodan aikana saksalaiseen Maxiin ja muuttaessaan Saksaan. Viljami on Lempin herkkä aviomies, joka joutuu lähtemään Lapin sotaan vajaan vuoden avioliiton jälkeen. Avioliitosta syntyy poika isän ollessa sodassa. Kolmas kertoja on perheen kovaan työhön tottunut piika, Elli, jota elämä on kohdellut karusti ja joka myös kaipaa huomiota ja rakkautta. Lempi on kauppiaan hemmoteltu tytär, töihin tottunut, joka menee naimisiin pikkutilalle. Elämä tuo kaikille odottamattoman kohtalon.

Lempi on hyvin vakava kirja. Jokainen kertoja puhuu omalla äänellään ja antaa tari-

nalle uuden näkökulman. Asiat kuvaillaan tyyneesti, rehellisesti ja usein yllätyksellisesti, pienin elein. Kukin kertoja paljastaa paljon itsestään, mistä syntyy kirjan vahvuus. Kiinnostus, jopa jännitys, säilyy viimeiselle sivulle asti. Vasta Sisko kuroo yhteen traagisen mytyn.

Minna Rytisalo on äidinkielenopettaja ja hän kirjoittaa taitavasti ja tuoreesti. Hänellä on myös loistava kyky ymmärtää ihmistä ja sitä, miten ympäristö ja olosuhteet vaikuttavat. Hän näkee ihon alle ja enemmänkin, ihmisen sieluun. Kirjasta voi poimia monta herkkää oivalusta ja raikasta ilmaisuja. Lukemisen iloa, sitä tämä kirja on, rankasta tarinastaan huolimatta.

– Tuulikki Ritvanen

Tervetuloa mahtaville valaisinostoksille Tornioon ja verkkoon

VIRVATULI VALAISEE KOTIIN

TEKNISET

EUROONICS

TORNIO puh. 0207 619 200
Avoinna ark. 10-18, la 10-15 | Teollisuuskatu 16, 95420 Tornio

tilkkuvakka

KOONNUT: MAIJA KAUPPINEN

NAISTEN ÄÄNI

Naisliiton hallitukseen uusi jäsen

Suomalaisen Naisliiton syyskokouksessa hyväksyttiin Liiton toimintasuunnitelma ja talousarvio tulevalle, 110-vuotisjuhlavuodelle sekä valittiin hallituksen varapuheenjohtaja ja jäsenet erovuoroisten tilalle. **Marja-Riitta Tervahauta** Tornion yhdistyksestä valittiin varapuheenjohtajaksi, jäseniksi **Soile Hakala** Vaasan Suomalaisesta Naisklubista ja **Maija Kauppinen** Helsingin yhdistyksestä edelleen ja **uutena Eva Tervonen** (kuvasa) Jyväskylän osastosta.

Syyskokouksessa hyväksyttiin myös julkilausuma Nainen. äänestä naista kunnallisvaaleissa. – MK

Naisten Ääni tutuksi myös jyväskyläläisille

Suomalaisen Naisliiton Jyväskylän osaston puheenjohtaja **Liisa Temisevä** (kuvasa) vieraili Jyväskylän Nuorten Naisten Kristillisen yhdistyksen, NNKY:n, päivätilaisuudessa, jonne hänet oli kutsuttu kertomaan yhdistyksestä ja eritoten ajankohtaisesta Naisten Ääni -hankkeesta.

Kuulijat kiinnostuivatkin naisten elämäntarinoiden keräämisestä ja lupailivat, että myös Jyväskylän seudulta tulee tarinoita verkkoon. Ja niitä varmasti löytyy myös NNKY:n keskuudesta, sillä Jyväskylän NNKY kuuluu maan vanhimpiin; se on perustettu vuonna 1897. – Teksti ja kuva: Anita Lyyra.

Tuija Pohjola ja Anna Nieminen kuitettiin YK-päivän juhlassa Oulussa. – Kuvat: Ritva Rundgren.

Naiset näkyviin Oulussa

Suomalaisen Naisliiton Oulun osaston puheenjohtaja **Kirsti Ojala** jakoi YK-päivän juhlassaan lokakuussa Opetusneuvos Hilja Vilkeään stipendisäätiön tunnustuspalkinnot kahdelle Naisten Ääntä ansiokkaasti esille tuoneelle naiselle: liikuntaneuvos, kaupunginvaltuutettu **Tuija Pohjolalle**, joka on teh-

nyt uraauurtavaa vapaaehtoistyötä asukastupatoiminnassa ja tunnetaan vauvauinnin äitinä, sekä toimittaja, filosofian maisteri **Anna Niemiselle**, joka on toimittanut 16 historiateosta, kirjoittanut free-toimittajana alueen lehtiin ja pitänyt seniorinaisten elämäntarinoiden kirjoittamiskurssin.

– Marjatta Keränen.

Vihreitten sisarten vieraana

– Meidät yhdistetään munkki-kahviin, josta on tullut tavaramerkkimme, mutta teemme paljon muutakin, aloitti **Liisa Suomalampi**, Hämeenlinnan sotilaskotiyhdistyksen puheenjohtaja, yhdistyksensä toiminnan esittelyn naisliittolaisille, jotka olivat tulleet tutustumaan vihreisiin sisariin Parolannummelle jäsenensä **Kirsti Ikosen** kanssa.

Parolannummella on kaksi sotilaskotia ja niissä sotilaskotikahvit eli nykykielellä sode ja kahvilasali, oma leipomo, 4 000 niteen kirjasto, laaja lp- ja cd-levykokoelma, bändihuone ja kuntosali. Niitä samoin kuin liikkuvaa sotilaskoti-, ohjelma-, talkoo-, perinne- ja pikkusisaraostoja hoitavat vapaaehtoiset sotilaskotisisaret. Hämeenlinnan yhdistyksessä varusmiesten ja -naisten hyväksi heitä toimii tällä hetkellä 340.

Sotilaskotitoimintaa on Suomessa ollut lähes sata vuotta. Sen malli on peräisin Saksasta, josta sen toivat jääkärit. Ja jääkäreistä muistuttaa myös sisarten puvun väri. Ensimmäinen sotilaskoti perustettiin Hämeenlinnaan marraskuussa 1918, ja tällä haavaa sotilaskotiyhdistyksiä on ympäri maan 31 ja niissä jäseniä lähes 5 000.

– Sotilaskotisisaret muodostavat maan vanhimman, yhtäjaksoisesti vapaaehtoista maanpuolustustyötä tehneen järjestön, muistutti Kirsti Ikonen, joka on ollut yli 50 vuotta sotilaskotisisarena ja 1980–90-luvuilla valtakunnallisen Sotilaskotiliiton puheenjohtaja.

Toki myös naisliittolaiset joivat munkkikahvit ja totesivat

munkit sokeria sormistaan karistaessaan maineensa veroisiksi. Tieto, että Ruotuväkilehden makutestissä Parolannummen leipomon tuotteet ovat nousseet Suomen parhaiksi, ei yllättänyt. – MK.

Vihreät sisaret Liisa Suomalampi (vas.) ja Kirsti Ikonen. Kirstillä on järjestöpuvussaan sotilaskotisisarten järjestötunnukset ja saamansa ansiomerkit ja mitalit. – Kuva: Maija Kauppinen.

NAISTEN ÄÄNI

Pirkko-Leena Koljonen (vas.), Mirva Jaakkola ja naivistitaiteilija Anneli Kokkonen tutustumassa Minna-lehtiin ja Naisten Ääneen. – Kuva: Tuulikki Ritvanen.

Kafé Kartano toimii vapaaehtoisvoimin

Lahden Naisten Ääni -tilaisuus oli Kafé kartanossa, joka on Lahden historiallisen museon ystävien eli Lahden kartanon ystävien pyörittämä museokahvila. Se avautui neljä vuotta

sitten maaliskuussa viikonloppukahvilana tilassa, joksi saatiin Lahden kartanon entinen ruokasali. Heinolasta lainattiin museonjohtaja Kari-Paavo Kokkin avustuksella wieniläistuolit, Hollolasta antiikkiliike Fasetilta vanhat pöydät.

Kartanon ystävien yhteistyökumppani on Lahden konservatorio, joka järjestää Kafé Kartanossa suosittuja oppilaskonsertteja. Kahvilassa pidetään myös museon teemoihin liittyviä luentoja.

– Teksti: Ulla Lilius.

NAISISTA SANOTTU

Toukokuussa 1937 Minna Canth sai patsaan Kuopioon. Paljastusta juhlisti kansalaispäivälliset Seurahuoneella, johon osallistui 160 vierasta. Taiteilija Kalle Halonen piti naisille hymyä suupieliin nostattavan illallispuheen, josta pieni ote: ”Kun näin veljeni Eemilin tekevän luonnoksia Minna Canthin patsasta varten, kysyin häneltä, kuka sen on tilannut. Hän vastasi: – Naiset. – Ahah. Onko niillä rahoja? – Eei, Mutta kyllä ne soap. Soapahan ne akat. Ja niinkun saivat... Oon tarkotuksella näitä arvon naisia kuhtunna ’tyttöiks’. Sillä sen vähän kun minä poikamiehenä heitä tunnen, niin näillä on lapsen mieli, ja laps ei ossoo pelätä vastuksia.”

80 vuotta myöhemmin Marianne Laxen, kikkeli-kortilla vuonna 1990 lähestytty tasa-arvo-vaikuttaja, toteaa HS:n marraskuun Kuukausiliitteessä: ”Minulle feminismi on järjen kysymys, ja miehillä on yhtä paljon järkeä kuin naisilla”. – MK.

Naisia Helsingin nimistöön

Valokuvaaja **Signe Brander** on saamassa oman nimikkokadun Helsingin Hakaniemenrannasta, ja tuloaan Helsingin nimistöön tekevät kansanedustaja, Suomen ensimmäinen ministeri **Miina Sillanpää**, jonka syntymästä on tänä vuonna 150 vuotta, ja runoilija, akateemikko **Aale Tynni**. Kaikki naisia, jotka ansaitsevat tulla muistetuiksi pääkaupungin kaduilla, puistoissa, aukioilla ja toreilla. – MK

Naisviihapuheen torppaamiseen on keinoja

Naistoimittajat juhli syyskuussa 70-vuotistaivaltaan seminaarissa, joka oli rakennettu kolmen ajankohtaisen aiheen ympärille: monikieliset yhteisöt, vihapuheet ja naistoimittajana Arabimaissa.

Puhuttelevin näistä oli vihapuheet, joiden yleistymistä Tukholman yliopiston elokuvataiteen professori **Anu Koivunen** on seurannut koko vuosikymmenemme.

– Ilmiönä vihapuheet on laaja ja monimutkainen ja naiseen jopa miehiä enemmän kohdistuvaa. Tutkimusten mukaan Suomessa naiseen kohdistetaan seksististä ja väkivaltaan liittyvää uhkailua, huorittelua ja sukupuolielämään liittyvää vihjailua ja tietysti heidän ulkonäköään pilkkaavaa. Vihapuheiden tarkoitus on aina tehdä kohteensa heikoksi ja hauraaksi.

Professori Anu Koivunen kertoi naistoimittajien juhlaseminaarsa, että yli puolet journalisteihin suunnatusta vihapuheesta kohdistuu naisiin.

Mediatilat, alan järjestöt ja viranomaiset tunnistavat jo ilmiön ja ottavat sen vakavasti. Siihen puuttumisen tekee mutkikkaaksi se, että naisviha on liitossa rasismien ja islamintoleranssin kanssa.

Puhujan mukaan nykyinen lainsäädäntö riittää ilmiön karsimiseen.

– Vihapuhe pitäisi pilkkoa osiin ja tarttua niihin väkivalta-

työelämä-, sananvapaus- ja demokratiaongelmina.

Anu Koivusella oli vihapostia saavalle myös käytännönläheinen ohje: – Jos saat vihapuheita sähköpostiisi, älä varastoi niitä ruumismuistiin, vaan arkistoi ne, jolloin ne tulevat näkyviksi ja niitä voidaan käsitellä rakenteellisesti ja institutionaalisesti. – MK.

SUOMALAINEN NAISLIITTO

HALLITUS

Leena Ruusuvuori,
puheenjohtaja
leena@leenaruusuvuori.fi

Marja-Riitta Tervahauta,
taloudenhoitaja
marja-riitta.tervahauta@pp.inet.fi

Heli Eskolin
heli.eskolin@gmail.com

Soile Hakala
soile.hakala@gmail.com

Maija Kauppinen
maijaesko@kotiporssi.fi

Kirsti Pohjonen
kirsti.pohjonen@gmail.com

Liisa Temisevä
liisa.temiseva@luukku.com

Terttu Välikangas
valikangas.terttu@gmail.com

Kukka Lehmusvirta,
sihteerinaisliitto@kolumbus.fi

YHDISTYSTEN/OSASTOJEN PUHEENJOHTAJAT

Helsinki

Maritta Pohls
maritta.pohls@tutkimuksenaika.com

Hämeenlinna

Maija Kauppinen
maijaesko@kotiporssi.fi

Jyväskylä

Liisa Temisevä
liisa.temiseva@luukku.com

Oulu

Kirsti Ojala
kirsti.ojala@pp.inet.fi

Tornio

Marja-Riitta Tervahauta
marja-riitta.tervahauta@pp.inet.fi

Vaasa

Seija Lähdemäki
seija.lahdemaki@gmail.com

ÄIDIN KIELI – MITÄ VÄLI!

Suomalaisen Naisliiton ajankohtaisseminaari
lauantaina 4. helmikuuta 2017 klo 11–16 ravintola
Kaisaniemessä (Kaisaniemenkatu 6) Helsingissä.

OHJELMA

Klo

- 11.00 Ilmoittautuminen
Perinteinen keittolounas
- 12.00 Avaussanat
puheenjohtaja *Maritta Pohls*,
Suomalaisen Naisliiton Helsingin yhdistys

Sata vuotta suomen kieltä
johtaja *Ulla-Maija Forsberg*,
Kotimaisten kielten keskus

Kehon kieli – mitä väli!
Käsikirjoitus, ohjaus ja näyttelijätyö
Johanna Torasvirta ja Jarkko Kinnunen

Miesvaltainen äidinkieli
FT kielen tutkija *Mila Engberg*

13.45 Virkistystauko

14.15 Kanteletarta nykytyylillä
Noria-yhtye, Vaskivuoren lukio

Töölönlahden naiset
johtaja *Tuula Haavisto*, Helsingin kirjastotoimi,
johtaja *Maija Tanninen-Mattila*, Helsingin
kaupungin taidemuseo ja esimies
Hanna Mahlamäki, Helsingin Sanomat,
kulttuuritoimitus

Äidinkieli – mitä väli!
Sketsi-ryhmä, Vaskivuoren lukio

Päätössanat
puheenjohtaja *Leena Ruusuvuori*,
Suomalainen Naisliitto

Seminaarin juontaa *Anneli Mäkinen*, Suomalaisen
Naisliiton koulutustoimikunnan jäsen

Seminaarin osallistumismaksu on 30 euroa. Hintaan
sisältyvät keittolounas ja kahvi/tee tortun kera. Sitova ilmoittautuminen viimeistään perjantaina 27. tammikuuta sähköpostilla naisliitto@kolumbus.fi tai tekstiviestillä 0440 699 277. Maksu Suomalaisen Naisliiton tilille FI28 1574 3000 0239 35, maksuviite 32272. Kerro ilmoittautumisen yhteydessä myös mahdollinen ruoka-allergiasi.

NAISTEN

JOULUMESSUT

2.-6.12.2016

Wanha Satama, Katajanokka
Pikku Satamakatu 3-5, Helsinki

Ilmainen bussikuljetus Kiasman edestä
Messulippu 5 €, lapset 1 €/o €

Avoinna pe 2.12. klo 11-19
la 3.12. - ma 5.12. klo 10-18
ti 6.12. klo 10-17